සැඟවුණු බොදු මග යළි පුබුදන

හෙළ බොදු පියුම

ශ්‍රී බු. ව. 2556ක් වූ වෙසක් මස (ව්‍යවහාරික වර්ෂ 2012 මැයි)

හයවන කලාපය

දේව පූජාවක සැඟවුණු හාස්කම්...

සැඟව ගිය බොදු මග යළි රැගෙන සෑම පුන් පොහෝ දිනකම එළිදකින දහම් සංග්‍රහය

ඥාන සම්ප්‍රයුක්තව දන් දෙමු

තමන් තනියම දනක් දී පින් ගොඩක් ගන්නට හිතන ඇත්තෝ
අනුන් හට තම දනට අත දී පතුරනට පින් දන්නෙ නැත්තෝ
දෙමින් තනියම උනුන් පරයා ලබන පින් එල අඩුම වෙත්තෝ
නැණින් දැන පින් එල ලබන හැටි දනක් දුන්නෝ ජයම ගත්තෝ

කරන්නට පින් මහා ධනයක් අවැසි යැයි කිසි නොසිතමින්නේ
දරන්නට නොහැකි නම් මුදලක් අනුන් කළ පින් සිහි කරන්නේ
බුදුන් හට දුන් අනේපිඬු සිටු මහ අරම මතකයට ගන්නේ
පුදන්නට දුන් සාදු නදකින් රනින් විමනකි පහළ වන්නේ

පිදූ ඒ සිටුතුමන් හට දිව රිදී විමනකි පහළ වන්නේ
යැදූ දුගියට සාදු නදකින් රන් විමානය ඉහළ වන්නේ
සැදූ පලියට ධනය යොදවා පිනේ එල නැත උරුම වන්නේ
වැදූ සිතමයි වෙහෙස නොම වී එවැනි පිනකට මුල්ම වන්නේ

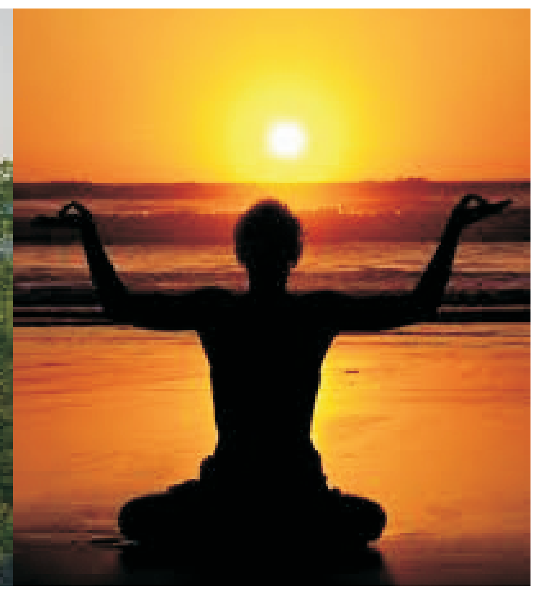
පිනක් කරනා කෙනෙක් දුටුවොත් කවුරු මුත් සිත සතුටු වේවා
තැනක් නොතැනක් නොගෙන ඒ පින නැණින් අනුමෝදන් කෙරේවා
වුණත් සතුරෙක් පැහැදුණොත් පින් බිඳක් අඩු නැති බව දැනේවා
ගුණක් වී එය නිවන් දක්නා ජාති දක්වා ඇදී ඒවා

පබැඳුම - නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

ලෞකික හා ලෝකෝත්තර දහම් මාර්ගවල වෙනස වටහා ගනිමු.

යමෙක් විරාග නිශ්‍රිතව සිටීමේදී සියලු රාගයන්ගේ ආදීනව දකිමින් නොඇලීම සිද්ධ වෙනවා. නිරෝධ නිශ්‍රිත නම් හට නොගැන්මේ ආනිසංස දැකීම සිද්ධ වෙනවා. අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ කියන මේ තිලකුණ බැලිය යුත්තේ කාමය සම්බන්ධයෙන් පමණක් නොවෙයි. රූප, අරූප භවයන්ද ලෞකිකයි. මඩ වලක එරී සිටියත්, ගැවී පසෙක සිටියත්, උස් තැනක ඉඳගෙන සිටියත්, යමක එල්ලී විලුඹින් හෝ මහපටඟිල්ලෙන් උස් තැන ගටා සිටියත් ඉන්නේ මඩ වල ඇතුලෙමයි. ගොඩ යෑමක් නෑ. වල තුළ කොතැනක කුමන

ආකාරයකින් හෝ ඇසුරු කරන්න හිතන තුරු ඔහු වලටම හිමිකම් කියනවා. යමෙක් වල තුළම ඉඳගෙන ශුද්ධ වෙන්න බලනවා නම් ඒ වල තුළ සහන සොයන තුරු ඒවා ශුද්ධ වෙන ක්‍රමවලට කිසිසේත් සමාන නැති මගක් මයි.

සංසාර දුක නැති කරගන්න ලෞකික දැහැන් වැඩීම, අසහනය දුරු කරගන්න මත්පැන් පානය කිරීම වගේ දෙයක්. ඒ ඇයි? මත්පැන් පානය කළ කෙනාට ලජ්ජා භයක් නෑ. කොච්චර ප්‍රශ්ණ ආවත් කෙබඳු වගකීමක් තිබුණත් ගණන් ගන්නෙ නෑ. ලජ්ජා භය එනකොට මනස මුලාවෙන් මත් කරගෙන සැනසෙනවා. ඊට හේතුව, සැනසීමක් එවැනි තිරිසන් ගතියකින්ද ඔහුට දැනෙන නිසයි. නමුත් සිදු වෙලා තියෙන්නෙ මහා විනාශයක්. ඒක ඔහුට දැනෙන්නෙ නෑ. ලෞකික දැහැන් ආදිය පින් කොටසට අයත් වුනත්, ආර්ය විනයේ ඒවා අනාථ වැඩපිළිවෙලක් වන්නේ සසර අතරමං වන නිසයි.

එසේම භව දුක නැතිකර අත්හැරීම, මිදීම, නොඇල්ම, හට නොගැන්ම ප්‍රගුණ කර ලබන නිවන් සැනසීම සොයන උදවිය අතර සමහරෙක් යම් ලෙසකින් ලෞකික දැහැනකට සමවැදී එහි නිදහස් ස්වභාවය දැනුනාම නිවන කියා රැවටෙනවා. ප්‍රභාස්වර චිත්ත ස්වභාවයටත් නිවන කියා රැවටෙනවා. ලෝකයට ඇලී බැඳී සිටින බවක් දන්නෙ නෑ. ඒ ඇයි? ඔහුට වෙනස්වීම, නැතිවීම පේන්නේ තමාගේ බැඳුනු ගතියෙන් පහත ඇති දේවල්වල පමණයි. නිවන පළමු මොහොතේම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්න වුණත් තුන් භවයම වටහාගෙන ඒ තුන් භවයේම නිසරුව දැකිය යුතුයි. පළමුව සිදුකරන්නේ ඥාණයෙන් දැකීමයි. එසේ දැකීමේදී සුදුසු ධර්ම ශ්‍රවණ මොහොතක අත්හැරීමක්, මිදීමක්, නොඇල්මක් නිසා සියළු රාග එක්තරා මට්ටමකින් සිඳී ගොස්, යම් බලාපොරොත්තු කොටසක් සහමුලින්ම සිඳී යනවා. ''සබ්බ සංඛාරේසු අනිච්ච සංඥා සබ්බ ලෝකේ අනභිරත සංඥා...'' ආදී ලෙස පෙන්නුවේත් කාම, රූප, අරූප ලෝක සියල්ලෙහි අනිච්ඡතාවය දැක අභිරතිය (විශේෂ ආස්වාදයෙන් බැඳීම) දුරු කළ යුතු බවයි. ඉන් පසු ඒ සිඳී ගිය කොටසට අනුකූල බලාපොරොත්තු කිසි කලෙකත් යළි හටගන්නෙ නෑ. එසේ වන්නේ ඒ ප්‍රමාණයට අනුශය සමග සිඳී ගිය නිසයි. මෙබඳු සෝතාපන්න පුද්ගලයා සංඛාර (සිතින්, කයින්, වචනයෙන් එකතු කිරීමට කරන ක්‍රියා) හඳුනනවා. මේවා කාම භවයට අයත් සංඛාරය, මේවා රූප භවයට අයත් සංඛාරය, මේවා අරූප භවයට අයත් සංඛාරය කියා ඔහු දන්නවා. ඔහු මේ කිසිම සංඛාරයක් නිච්ච, සුඛ, අත්ථ, සුභ කියන විපරීත දෘෂ්ටියකට කිසි විටෙක වැටෙන්නෙ නෑ.

ඔහුගේ දැකීම මේ තුන් භවයේම අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ, අසුභ කියන විද්‍යමානත්වය පෙන්වනවා. චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳව දර්ශනය හරියාකාරව විද්‍යමාන වෙනවා. එම නිසා ආත්ම දෘෂ්ටියක් නෑ. මාර්ගය හරියට දර්ශනය ☞

කළෙත් සැකය නැති කිරීමත් සමගයි. සිල් වතක් රැකීමෙන් අල්ලන ලෝකයේ ලෞකිකත්වයක්, සැනසීම පිණිස නැති බවත් දන්නවා.

එහෙනම් ලෞකික සමාධි නොවඩා විදර්ශනා ඵල ලැබිය නොහැකිද? පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය ගරු කරගත් කෙනෙකුට නම් ඒ ධර්මය පිළිබඳව 44 ක් වූ හෝ 77 ක් වූ ඥාන දර්ශනය වැටහුන කෙනෙකුට පරප්‍රත්‍ය රහිත වන බවත්, ගුරුවරයෙක් අවශ්‍ය නැති බවත් බුදුන් වහන්සේ දේශණා කරල තියෙනවා. මග නොමග වැටහෙන නිසා සමථ භාවනා වැඩීම ආර්යන්ට විදර්ශනාවට උපනිශ්‍රය වන බව පෙළ දහම් පොත්වල සඳහන් වෙනවා.

ආර්ය ශ්‍රාවක බවට පත් නොවෙච්ච කෙනෙක් නම් ආලාරකාරාම, උද්දකාරාමපුත්ත වැනි අය වගේ අරූප සමාධිලාභීව සිටියත් ඔවුන් සසර අතරමං වූවෝම බවත්, සසුනෙන් බැහැර යෝගියෙක් පංච අභිඥා, අෂ්ට සමාපත්තිලාභීව සිටියත් බුදුන් වහන්සේගේ ගිහි ශ්‍රාවක සෝතාපන්න පුද්ගලයෙකුගෙන් සොලොස් කලාවක් වත් නොවටිනා බව බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන්නෙත්, අශෘතවත් පෘතජ්ජනයා සසර අතරමං වූවෙක්ම වන නිසයි.

එහෙනම් නිවන් දැකීමට පූර්ව භාග ප්‍රතිපදා ලෙස වැඩීමවත් අවශ්‍ය බව දේශණා කරල තියෙනවද? කසින මණ්ඩල හදාගෙන කරන භාවනාවක් හෝ ඉගෙනගත් (උද්ගහ නිමිති - අල්ලගන්නවා, ඒකෙන් අරගත්තා කියන එකයි) හෙවත් සිතේ ඇඳගත් අරමුණක සිත තබාගෙන හෝ අනිත් බැහැර අරමුණක සිත තබාගෙන මෙනෙහි කරන ක්‍රමයක් ඇත්නම් එය අස්වගුණ්ඩයාගේ වැඩීමක් වන නිසා නොකළ යුතු බවත්, අං:නි:(6), 609-613 දක්වා පිටුවල එන <u>සන්ධ සූත්‍රයේ</u> පැහැදිලිව පෙන්වා ඇති අතර කුසල සිතේ පිහිටි භික්ෂුවකට හෝ බෞද්ධයෙකුට සමාධිය ලැබීමට වෙනත් කළ යුතු දෙයක් නැති බවත්, සමථ විදර්ශනා සමාධි වැඩීම එම කුසල සීලය රකින විට ඉබේම සිදුවන බවත් එම පොතේම 586 පිටුවේ එන <u>නචේතනාකරණීය සූත්‍රයේත්</u> පෙන්වා තියෙනවා. පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රමයට වඩන විදර්ශනාව මගින් මේ සියල්ල නිරායාසයෙන් ලැබෙන බවත්, උත්සාහයෙන් කළ යුතු කිසිවක් නැති බවත් පෙන්වා තියෙනවා.

සුදුසු ස්ථානයක, ගසක් සිටුවා ගත් ගොවියාට කරන්න තියෙන්නේ පොහොර වතුර දැමීම හා ගසට සාත්තු කිරීම පමණක් බවත්, කඳ සෑදීමටවත්, අතු පතර මල් ඵල හටගැන්වීම සඳහාවත් වෙන කළ යුතු දෙයක් නැති බවට උපමාවක්ද ගෙනහැර පා, සීලය නමැති (කුසල සීලය) සාත්තුව හැර සමාධි, ප්‍රඥා, මගඵල සඳහා වෙන කළ යුත්තක් නැති බවත් උදාහරණ සහිතව පෙන්වා තියෙනවා. තවත් පෙළ පොතක සීල විසුද්ධිය ලැබුණු විට චිත්ත විසුද්ධිය ලැබීම ධර්මතාවයක් බවත්, චිත්ත විසුද්ධිය ලැබුණ විට දිට්ඨි විසුද්ධිය ලැබීම ධර්මතාවයක් බවත්, දිට්ඨි විසුද්ධිය ලැබුණු විට කංඛා විතරණ විසුද්ධිය (ක + අංක යනු ගණන් ගන්නෙ නෑ, ගරු කරන්නෙ නෑ, අංකයක් දෙන්නෙ නෑ, ලකුණක් දෙන්නෙ නෑ කියන අදහසයි. එනම් බුද්ධ වචනය තේරුම් නොගෙන සැකයෙන් සිටීමයි. නමුත් මේ විසුද්ධියෙන් පසු ධර්මයට ගරු කරන්න පටන් ගන්නවා. විතරණ - විශේෂයෙන් තරණය කරනවා) ලැබෙන බවත්, කංඛා විතරණ විසුද්ධිය ලැබුණු විට මග්ගාමග්ග ඥාන දස්සන විසුද්ධිය ලැබීම ධර්මතාවය බවත්, මග්ගාමග්ග ඥාණ දස්සන විසුද්ධිය ලැබුණ විට පටිපදා ඥාන දස්සන විසුද්ධිය ලැබීම ධර්මතාවය බවත්, පටිපදා ඥාණ දස්සන විසුද්ධිය ලැබුණු විට ඥාන දස්සන විසුද්ධිය ලැබීම ධර්මතාවයක් බවත් පෙන්වා, කළ යුතුව ඇත්තේ මේ සියල්ලටම සීල විසුද්ධිය වැඩීම බවත් පෙන්වා තියෙනවා.

''ධර්මයෝම ධර්මයෝ පුරවයි. නිර්වාන පරතෙරට යාම සඳහා ධර්මයෝම ධර්මයෝ පවත්වයි. චේතනාවෙන් කටයුතු වෙන කිසිවක් නැත.'' යන සිද්ධාන්තය බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමත කළ ධර්ම මාර්ගයේ විශේෂයක්. සීල විසුද්ධිය හා චිත්ත විසුද්ධිය අන්‍ය ශාසනිකයන්ටත් ලැබෙන බව සමහර පසුව ලියපු පොත්වල (විසුද්ධි මාර්ගය වැනි) සඳහන් වුනත් ඒ මතය බුද්ධ වචනය ඉදිරියේ බිඳ වැටෙනවා. පෙළ දහම් පොත්වල දේශනා අර්ථය ඉවත දමා අත්තනෝමතික මත, හේතු නැතිව පිළිගත හැකිදැයි විමසා බැලීම බුද්ධිගෝචරයි. යමෙක් සීල විසුද්ධිය අන්‍ය ශාසනයකින් ලැබෙන බව පිළිගන්නව නම්, ඔහු ශාසනික සීලය නොහඳුනන නිසා එසේ කියනවා වෙන්න පුළුවන්.

ශාසනික ශික්ෂාව හැමවිටම නිවන අරමුණු කොට විරාග නිශ්‍රිතව, නිරෝධ නිශ්‍රිතව වඩන්නක්. අන්‍ය වූ බාහිර කිසිම ශික්ෂාවක නිවන අරමුණු කර වඩන සීල ගුණයක් නෑ, තියෙන්නේ ලෞකික වූම ස්වර්ග වූ හෝ රූප අරූප අරමුණක බලාපොරොත්තුව තබාගෙන රකින සීල ගුණයි. එබැවින් සීලයක විශේෂ සුද්ධියක් කොහොම නම් ලැබේද? දැන් දැනගත යුත්තේ සුද්ධියේත් විසුද්ධියේත් වෙනස කුමක්ද යන්නයි?

''අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලෝකස්ස'' - ලෝකයට අනුත්තර වූ පිං කෙතක් කියන ගුණය තුළට ඇතුල්වන ශාසනික දහම් මග අනුගමනය කරන කොට, පළමුව තෙරුවන් ගුණ අරභයා සිත පිහිටනවා. වීත රාගී, වීත දෝෂී, වීත මෝහී උතුමන්ගේ ක්‍රියා හා වදන් මුල් කරගෙන ඇතිවන දර්ශන, ශ්‍රවණ අරමුණු පවා එම පුද්ගලයා යහමගට පත්කරන්න හේතු ඇතිකරනවා. පෙර සිසිල් බව පෙන්වූ යකඩය ගින්නට දැමූ විට එම යකඩයත් ගිනි පැහැ ගනිමින් ගිනි ගතියට පත්වන්නා සේ, එවිට එහි ගෑවෙන කුණු කසල දවා අළු කරන්නා සේ, මුල් අවස්ථාවේදී බෞද්ධ බවට පත්වන අය මෙම තෙරුවන් ගුණ ඇසුරු කරන නිසා වීත රාගී, වීත දෝෂී, වීත මෝහී ගති හටගන්නවා. කෙළෙස් දවන ප්‍රඥා ප්‍රදීපයක් සේ වෙනවා. ''නාම රූප පච්චයා විඤ්ඤාණං - විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං'' යන ක්‍රියාවලිය ඇසුරු කිරීම, භාවිතා කිරීම, බොහෝ කොට ඇසුරු කිරීම නිසා බලවත් වූ අනුරූප වූ නාමරූපයෝ විඤ්ඤාණ තුළ බැස ගැනීමත්, මතු කිරීමත් කරන නිසා මෙසේ බොදු සිත් බලවත් වෙනවා. පාප නාමරූපයන්ට බහින්න ඉඩ නොදී කුසල මූල ප්‍රත්‍යයේ නාමරූපවලට ඉඩ සැලසීමෙන්, විඤ්ඤාණය කුසල සහගත වූ නාම ප්‍රඥා ප්‍රදීපයට පසුබිම ගොඩනැගෙනවා.

ඉන්පසු ''නාමරූප පච්චයා සළායතනං'' යන සිද්ධාන්තය අනුව එම උපාසක ගති ඇති අයට ඇසුරු කරන්න ලැබෙන ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති කියන මේ නාම රූපයෝ එම උපාසක ගති ඇති අයගේ අනුකූල විඤ්ඤාණ පහළ කරනවා. ඉන් බලවත් කුසල සහගත නාම රූප, සළායතන පහළ කරනවා. එම ආයතන තෙරුවන් ගුණ පහස ලබනවා. ''සළායතන පච්චයා ඵස්සෝ'' කියන සිද්ධාන්තය මෙහිදී සිද්ධ වෙනවා. මෙහිදී සත්වයාට විඤ්ඤාණයක් පහළ වුණා, නාමරූප, සළායතන, ස්පර්ශ පහළ වුණා කියා අදහස් ගැනීම වැරදියි. එතකොට හේතුඵල වාදයෙන් පිටත

සත්වයෙක් පැනෙව්වා වෙනවා. එම නිසා විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප වේ, නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන් සලායතන වේ, සලායතන ප්‍රත්‍යයෙන් ස්පර්ශ වේ. ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් වේදනා වේ... ආදී වශයෙන් නිවැරදිව තේරුම් ගත යුතුයි. එය බුද්ධ වචන බව පෙළ දහමේ පෙන්වා තියෙනවා. එමනිසා හේතුව යම් සේද ඵලය ඊට අනුකූල වෙනවා. යම් සේ හේතු නිරෝධයක් වේද ඵලය එසේම නිරෝධ වෙනවා. මේ සිද්ධාන්තයෙන් පිට කිසිම ඵලයක් පහළ වෙන්නෙ නෑ. ලැබෙන ඵලය හැම විටම හේතුවට අනුව වෙනවා.

කුමක් නිසා ඇලීම වේද? ගැටීම වේද? ගින්නට දැමූ යකඩය කෙසේ නම් ගිනි වර්ණ නොගෙන ගිනි බව නොදරාද? මේ වගේ, සිතක් යම් නාම රූපයකට අනුකූලව පහළ වුනාද, සලායතනත් ඊට අනුකූල වෙනවා. ඒ හේතුවෙන් වන ස්පර්ශයත්, ස්පර්ශ හේතුවෙන් වන වේදනාවත් අනුකූලව සිද්ධ වෙනවා. වේදනාව හේතුවෙන් අනුකූල වූ ප්‍රසාදයත්, ප්‍රසාදය නිසා අධිමෝක්ෂය හෙවත් නිවනට නැඹුරු වීමත්, එයින් ආර්ය ශ්‍රාවක බවට පත්වීමත් සිද්ධ වෙනවා. එම අනුකූල වූ භව හෙවත් වීම නිසා අනුකූල වූ ජාති පහළ වෙනවා. මෙසේ භික්ෂු, භික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා යන ආර්ය ජාති පහළ වෙනවා.

තෙරුවන් ගුණ තුළින් නැගෙන දර්ශන, ශ්‍රවණ යන නාම රූප ඇසුරෙන් පටන් ගත් විට මේ පටිච්ච සමුප්පාද නියාමය අනුව උපාසකයා, උපාසිකාව, භික්ෂුව, භික්ෂුණිය කියන හතර ජාතිය අනුකූල ලෙස පහළ වෙනවා මිසක්, මින් පිටස්තර වූ ඇඳුමකින් හෝ වෙන යම් මගකින් එබඳු උතුමන් පහළ වෙන්නෙ නෑ. (ලෝක සම්මතය මිසක් පරමාර්ථ වශයෙන් ඒ සිව් පිරිස පහළ වෙන්නෙ නෑ.) මේ ගුණයන්ගේ දර්ශන, ශ්‍රවණ ආදී නාම රූප පහළ වීම යම් තැනක නොවේද, එවිට විකල්ප වූ මුලා වූ ගතියෙන් වැරදියට ගත් නාම රූප නිසා පටිච්ච සමුප්පාද දහම් න්‍යාය අනුව ලබන ජාතිය හෙවත් සිව් පිරිස වෙනුවට අනුරූප වූ ප්‍රතිරූප පමණක් පහළ වෙනවා.

මෙසේ තෙරුවන් ගුණ මෙනෙහි කරන, ධර්ම ශ්‍රවණය කරන, දේශනා කරන, පිළිවෙත දරණ සිව් පිරිස්වලට එම නාම රූප අනුසාරයෙන් පටිච්ච සමුප්පන්න ධර්ම නියාමය අනුව සාසන ඵල ලෙස සමාධි ප්‍රඥාව ලැබෙනවා. ඇසීම, දැරීම, වනපොත් කිරීම (කටපාඩම් කිරීම), දහම් ගුණ සිතීම, නැවත මෙනෙහි කිරීම... ආදිය නිසා ථෙර කරන බවත්, සතර දැහැන් වැඩෙන බවත් දහමේ පෙන්වා තියෙනවා. අංගුත්තර නිකායේ එන <u>ද්විතීය උරුවෙල සූත්‍රය</u> මීට සාක්ෂි දරනවා. විසුද්ධි මාර්ගය වැනි පොත්වල, තෙරුවන් ගුණ සිහි කරන අයට ලැබෙන්නේ උපචාර සමාධියක් පමණක් යැයි කියන අදහස් පෙන්වන නිසා නිර්මල වූ සාසන දැහැන් ලැබෙන මගට බෞද්ධයා බොහෝ ඈත්ව සිටින බව පෙනී යනවා. එම පොතේ, අස්වගුණ්ඩ දැහැන යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැරහූ මග, නියම දහම් මගක් ලෙස පෙන්වා දී ඇති හැටිත් පෙනී යන කරුණක්. මේ පිළිබඳව නුවණැත්තෝ විමසා බලත්වා. එවිට සාසනය යලිත් බබලනු ඇත.

නිසි ලෙස තෙරුවන් ගුණ ඇසුරු කරන, ධර්ම ශ්‍රවණය කරන, දේශනා කරන, වනපොත් කරන, වැරදි භාවනාවලින් මුලා නොවී බුද්ධ සාසන මග ගමන් ගන්නා අය ධර්ම කථිකයන්ද වෙනවා, ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපන්නද වෙනවා. දිටු දැමියේම (දිට්ඨ ධම්ම - මේ අත්බවයේදීම) රහත් ඵලයද ලබනු ඇති. මේ ආර්ය මාර්ග ක්‍රමයයි. මේ සඳහා පටිච්ච සමුප්පාද නියාමය අනුව හේතු ඵල බලන හැටි පෙන්වමින් දහම් දෙසන අයත්, ඒ මග පිළිපදින අයත්, උපාදාන රහිතව මිදුනු උතුමන්ද ධර්ම කථික වන බව සංයුක්ත නිකායේ එන <u>නාලක සූත්‍රයේ</u> සඳහන් වෙනවා. ධර්මය දන ධර්ම මාර්ගයේ පිළිපදින්නට අවශ්‍ය ගුරුවරයා නම්, මේ පටිච්ච සමුප්පාද දහම් නියාමය වටහාගෙන තමා පිළිපැදීම බවත්, ගුරුවරයෙක් අවශ්‍ය වන්නේ ඒ ක්‍රමය දන ගැනීමට බවත්, සං:නි:(2), 205 පිටුවේ එන <u>ජරා මරණ සූත්‍රයේ</u> පටන් <u>සංඛාර සූත්‍රය</u> දක්වා සවිස්තරව පෙන්වා තියෙනවා. එසේම බණ දනගෙන, ඉගෙනගෙන මගඵල ලැබීමට බොහෝ බණ අසන්නටවත්, දරන්නටවත් අනවශ්‍ය බවත්, එක ගාථාවක් නමුත් අරුත් දන, දහම් දන, ධර්මානුධර්මව පිළිපදිනවා නම් හෙතෙම බහුශෘත, ධර්මධර යැයි පිළිගත හැකි බවත් බුදුන්වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා. (අං:නි:(2) 344 පිටුව සහ සං:නි:(4) 464 පිටුවේ එන <u>බහුසෘත සූත්‍රය</u>)

මේ ආර්ය ධර්මය මනා සේ වටහාගෙන නොමගින් මිදේවා. ලෞකික දැහැන් ඵල ලැබීමක් නැතිව මගඵල පිළිගත නොහැකි යැයි පැවසූ මුලා භික්ෂුවකට බුදුන්වහන්සේ කළ වටිනා දේශනාවක් පිළිබඳව සිංහල අරුතක් පහත සඳහන් වෙනවා. නිවන් දකින්නට මාර්ගය පළමුව විදර්ශනා ඥානයයි, පසුව පහළ වන්නේ මාර්ග ඥාණයයි. විදර්ශනා ඥාන ගැන කියනකොට, පළමුව ලෞකික සමාධියක් වඩා සංසුන් කරගත් සිතක (අඩු ගණනේ ප්‍රථම ධ්‍යානයවත් වඩා) පහළ කරගත යුත්තක් යන අත්තනෝමතික අදහස් සමහර පොත්පත් ආදියේ දකින්න තියෙනවා. මේ ගැන විමසා බැලීම කාලෝචිත යැයි හැගෙන නිසා මෙසේ කරුණු පෙන්වීම සුදුසුයි. මේ සඳහා පෙළ දහම් පොත්වලින් සූත්‍රයක් ගෙන බැලීම ඉතාම හොඳයි.

සං:නි:(2) 189 පිටුව <u>සුසීම සූත්‍රය</u> - සුසීම නම් පරිබ්‍රාජකයෙක් ආනන්ද හිමියන් වෙත පැමිණ පැවිදි වීමට කැමති බව කියා අවසර ඉල්ලා සිටි නිසා බුදුන්වහන්සේගේ අනුමැතිය ඇතිව ආනන්ද හිමියන් විසින් පැවිදි කළා. ඒ කාලයේ භික්ෂූන් වහන්සේලා බුදුන් වහන්සේ හමුවේ තම රහත් ඵලය ගැන ප්‍රකාශ කරනවා. ''ජාතිය ක්ෂය විය, බඹසර වැස නිමවන ලදී (බ්‍රහ්ම චරියාවෙන් වාසය කළා, අරි අටඟි මග පූර්ණය කළා), කටයුතු නිමකරන ලදී. අත්බැව් සඳහා අන් කළ යුතු දෙයක් නැතැයි දනිමි.'' මෙසේ කරන ලද ප්‍රකාශයක් අසා සිටි ඒ භික්ෂුව රහත් ඵලය ප්‍රකාශ කරන භික්ෂූන් වහන්සේලා වෙත ගොස්, ''ඇවැත්නි, ජාතිය ක්ෂය වූවාය, බඹසර වැස නිමවන ලදී, මේ අත්බැව් සඳහා අන් කළ යුතු දෙයක් නැතැයි දන ගතිමියි ප්‍රකාශ කරන්නේ හැබෑදැයි'' ඇසුවා. ඇවැත්නි, එසේ යැයි උන්වහන්සේලා පිළිතුරු දුන්නා. එවිට සුසීම භික්ෂුව, ''එසේනම් ආයුෂ්මත්හු නන් වැදෑරුම් ඍද්ධි කොටස් භුක්ති විඳීද? එකෙක්ව බොහෝ වීම, බොහෝව එකෙක් වීම, අහසෙහි මෙන් බිත්ති ප්‍රාකාරවලින් එහා මෙහා යෑම, පොළොවේ කිමිදීම, දිය මතුපිටින් යාම, අහසින් යාම, ඉර හඳ සියතින් පිරිමැදීම... ආදිය කළ හැකිද?'' කියා ඇසුවා. උන්වහන්සේලා එසේ හැකියාවක් නොමැති බව කිව්වා.

එසේ නම් දිව කනින් මිනිසුන්ගේ, සතුන්ගේ, දෙවියන්ගේ හඬ අසවුද? නැත ඇවැත්නියි උන්වහන්සේලා පිළිතුරු දුන්නා. එසේ නම් පෙර විසූ කඳ පිළිවෙල දනිවුද? උපදින චුතවන සත්ත්වයන් දිවැසින් දකිවුද? නැත ඇවැත්නියි පිළිතුරු ලැබුණා. එසේ නම් රූප ඉක්මවා සිටි අරූප විමෝක්ෂ ඵලයක් කයින් පැහැස වෙසෙම්ද? (නාම කයෙන් තමා දක්කද?) නැත ඇවැත්නියි පිළිතුරු ලැබුණා. එසේ නම් රූපාවචර වූ දැහැනක් ලබා ඇත්ද?

සමවැදිය හැකිද? නැත ඇවැත්නියි පිළිතුරු ලැබුණා. එසේ නම් ඇවැත්නි, මෙයින් පේන්නේ උත්තරීතර වූ මාර්ග ඵලයක් ලැබී නැති බවයි කියා සුසීම භික්ෂුව ප්‍රකාශ කළා. එවිට උන්වහන්සේලා, ඇවැත්නි, අපි ප්‍රඥා විමුක්තිකයෝ (ශුෂ්ක විදර්ශක) වෙමුයි පිළිතුරු දුන්නා. විදර්ශනා ඥානය පළමුව උපදී, මගඵල නුවණ දෙවනුව උපදී යැයිද උන්වහන්සේලා වැඩිදුරටත් පිළිතුරු දුන්නා. එවිට සුසීම තෙරුන්, එය තමාට නොවැටහෙන්නක් බව ප්‍රකාශ කළා. ඇවැත්නි, ඔබට වැටහුණා වේවා, නොවැටහුණා වේවා එය එසේම යැයි භික්ෂූන් වහන්සේලා උත්තර දුන්නා.

එවිට සුසීම හිමියන් බුදුන් වහන්සේ ළඟට ගොස් භික්ෂූන් වහන්සේලා සමග කළ සියලු කතා, ප්‍රකාශ කර සිටියා. බුදුන් වහන්සේත්, සුසීම තොපට වැටහුණා වේවා නොවැටහුණා වේවා විදසුන් නුවණ පළමුව උපදී, මග නැණ දෙවනුව උපදී යැයි දේශනා කළා. ඉන්පසු බුදුන් වහන්සේ සුසීම හිමිගෙන් මෙහෙම ඇහුවා. ''සුසීම, ඒ කිමැයි හැඟේද? රූප නිච්ච හෝ අනිච්ච හෝ වේද? වහන්ස අනිච්චයි. යමක් අනිච්ච නම් එය දුකද? සැපද? වහන්ස දුකයි. සුසීම යමක් අනිච්ච නම්, දුක නම්, පෙරලෙන සුළු නම්, මෙය මාගේ වෙයි, මාගේ ආත්මයයි ගැනීමට සුදුසු වේද? වහන්ස එය නොවේමය. වේදනාව නිච්ච හෝ අනිච්ච වේද? වහන්ස අනිච්චයි. එය මාගේ ආත්මයයි ගැනීමට සුදුසු වේද? වහන්ස නොවේමය. සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ නිච්ච හෝ අනිච්ච වේද? වහන්ස අනිච්චයි. යමක් අනිච්ච නම් එය දුකද? සැපද? දුකයි ස්වාමීනි. යමක් අනිච්ච නම්, දුක නම්, පෙරලෙන සුළු නම් මෙය මාගේය, මේ මම වෙමි, මේ මාගේ ආත්මය වේ යැයි ගැනීමට සුදුසුද? නැත ස්වාමීනි.

සුසීම, එහෙයින් මෙහි අධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඕලාරික වූ හෝ සූක්‍ෂම වූ හෝ හීන වූ හෝ ප්‍රනීත වූ හෝ දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ අතීත අනාගත පටිච්ච සමුප්පන්න යම් කිසි රූපයක් වේ නම්, වේදනාවක් වේ නම්, සංඥාවක් වේ නම්, සංඛාරයක් වේ නම්, විඤ්ඤාණයක් වේ නම් එය මාගේ නොවේ, එය මම නොවෙමි, එය මාගේ ආත්මය නොවේ යැයි මෙසේ තතු සේ මනා නුවණින් දැක්ක යුතුය. අධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඕලාරික වූ හෝ සූක්‍ෂම වූ හෝ හීන වූ හෝ ප්‍රනීත වූ හෝ දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් කිසි අතීත, අනාගත පටිච්ච සමුප්පන්න විඤ්ඤාණයක් වේ නම් ඒ විඤ්ඤාණය මාගේ නොවේ, මම නොවෙමි, මාගේ ආත්මය නොවේ යැයි මෙසේ තතු සේ ප්‍රඥාවෙන් මනා නුවණින් දැක්ක යුතුය.

සුසීම, ශෘතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක තෙමේ මෙසේ දක්නේ, රූපයෙහිද කළකිරේ, වේදනාවෙහිද කළකිරේ, සංඥාවෙහිද කලකිරේ, සංඛාර කෙරෙහිද කලකිරේ, විඤ්ඤාණයෙහිද කලකිරේ, කලකිරුනේ නොඇලෙයි, නොඇල්මෙන් මිදේ, මිදුන කල්හි මිදුනේ යැයි දැනීම වේ. ජාතිය ක්‍ෂය විය, බඹසර වැස නිමවන ලදී, කටයුතු නිම කරන ලදී, මේ අත්බැව පිණිස කළ යුතු අනෙකක් නැතැයි දැනගනී. (මෙහි නිබ්බින්දාමීති යන වචනයට කලකිරීම යන අරුත දී තිබුණත් නොඇලීම, නොබැඳීම යන අරුත වඩා ගැලපෙන බව පෙනී යනවා).

සුසීම, ජාති ප්‍රත්‍යයෙන් ජරා මරණ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, භව ප්‍රත්‍යයෙන් ජාති වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, උපාදාන ප්‍රත්‍යයෙන් භව වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, තණ්හා ප්‍රත්‍යයෙන් උපාදාන වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, වේදනා ප්‍රත්‍යයෙන් තණ්හා වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් වේදනා වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, සළායතන ප්‍රත්‍යයෙන් ස්පර්ශ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, නාම රූප ප්‍රත්‍යයෙන් සළායතන වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාම රූප වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, සංඛාර ප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤාණ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සංඛාර වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය.

සුසීම, ජාති නිරෝධයෙන් ජරා මරණ නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, භව නිරෝධයෙන් ජාති නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, උපාදාන නිරෝධයෙන් භව නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, තණ්හා නිරෝධයෙන් උපාදාන නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, වේදනා නිරෝධයෙන් තණ්හා නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, ස්පර්ශ නිරෝධයෙන් වේදනා නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, සළායතන නිරෝධයෙන් ස්පර්ශ නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, නාම රූප නිරෝධයෙන් සළායතන නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, විඤ්ඤාණ නිරෝධයෙන් නාම රූප නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, සංඛාර නිරෝධයෙන් විඤ්ඤාණ නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය. සුසීම, අවිද්‍යා නිරෝධයෙන් සංඛාර නිරෝධ වේ යැයි දකීද? වහන්ස එසේය.

සුසීම, මෙසේ දන්නෙහි, මෙසේ දක්නෙහි, තොප නන් අයුරින් සෘද්ධි කොටස් විඳින්නෙහිද? වහන්ස නොවේමය. සුසීම, තොප මෙසේ දන්නෙහි, මෙසේ දක්නෙහි පිරිසිදු වූ මිනිස් ඇස ඉක්මවූ දිවැසින්, දෙවියන්ගේ මිනිසුන්ගේ ශබ්ද අසන්නේද? වහන්ස නොවේමය. සුසීම, මෙසේ දන්නේ, මෙසේ දක්නේ තම සිතින් අනුන්ගේ සිත් පිරිසිඳ දකින්නේද? වහන්ස නොවේමය. සුසීම, මෙසේ දන්නේ, මෙසේ දක්නේ පෙර විසූ කඳ පිළිවෙල දකින්නේද? වහන්ස නොවේමය. සුසීම, මෙසේ දන්නේ, මෙසේ දක්නේ දිවැසින්, චුත වන හෝ උපදින සත්ත්වයන් දකිත්ද? වහන්ස නොවේමය. සුසීම, තොප මෙසේ දන්නෙහි, මෙසේ දක්නෙහි රූපයන් ඉක්මවා සිටි ඒ ශාන්ත අරූප විමෝක්ෂ හෝ වෙත්නම් ඔවුන් කයින් පැහැස වෙසෙහිද? වහන්ස නොවේමයි. සුසීම, දැන් තොපගේ ප්‍රකාශය තොප ඒ දන්නා දක්නා ධර්මයන්ට නොපැමිණීමයි කීවොත් කෙසේද?

එකල්හි සුසීම භික්ෂුව භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා ළඟ හිසින් වැටී මෙසේ ප්‍රකාශ කර සිටියා. ''වහන්ස යම් බඳු මම මේ ස්වාක්‍ඛාත වූ සාසනයෙහි දහම් සොරෙකුව පැවිදි වූයෙම්ද, බාලයෙකු මෙන්, මෝඩයෙකු මෙන්, අදක්‍ෂයෙකු මෙන් වරද මා ඉක්ම ගියේය. ස්වාමීනි, මාගේ වරද වරද වශයෙන් පිළිගෙන ආයති සංවරය පිණිස කමා කර වදාරණ සේක්වා.''

මේ පෙන්වූයේ එම සූත්‍රයේ කොටසක් පමණයි. මෙයින් එක් කාරණයක් පෙනී යනවා. ප්‍රථම ධ්‍යානය වත් වඩා නොගෙන දහම් දැනගැනීම හෝ මගඵල ලැබීමට බැරිය යන අදහස යමෙකුට ඇත්නම් ඉහත සූත්‍රය කියවා සත්‍යය තේරුම් ගත යුතුයි. ලෞකික දැහැන් මග කියන්නේ එකක්, සාසන මග අනෙකක්.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නිතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

කර්ම භවය සහ පුනර්භවය සකස් වන ආකාරය සැඟව ගිය දහම් ඇසින්...

**කම්මා විපාකා වත්තන්ති
විපාකෝ කම්ම සම්භවෝ
තස්මා පුනබ්භවෝ හෝති
ඒවං ලෝකෝ පවත්තති**

ශ්‍රී සද්ධර්මය හොඳින් අවබෝධ කරගැනීමට නම් පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රමයට අනුව භවය සහ පුනර්භවය හොඳින් වටහා ගන්න ඕන. කර්ම භවය සහ උප්පත්ති භවය වශයෙන් භවය දෙයාකාරයි. කෙනෙක් දන් දීම, සිල් සමාදන් වීම, භාවනා කිරීම, බණ ඇසීම වැනි දස පුණ්‍ය ක්‍රියාවන්වල යෙදෙන විට ඒ පුද්ගලයා හොඳ බවට පත්වෙනවා. එසේම කෙනෙක් සතුන් මැරීම, සොරකම් කිරීම, දුරාචාරයේ යෙදීම, බොරු කීම, කේලාම් කීම වැනි දස අකුසල්වල යෙදෙමින් කටයුතු කරන විට නරක පුද්ගලයෙක් බවට පත්වෙනවා. මේ අනුව කෙනෙක් හොඳ බවට හෝ නරක බවට පත්වන ආකාරය පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය තුළින් විමසා බැලීමෙන් දහම් න්‍යාය තේරුම් ගැනීම පහසු වෙනවා. අපි මුලින්ම කර්ම භවයේ ස්වභාවය විමසා බලන්න ඕන.

අවිද්‍යාව කියන්නේ ඇත්ත ඇති ආකාරයෙන් නොදන්න ලෝකය නිච්ච, සුඛ, අත්ථ යනුවෙන් ඇතිකර ගන්නා වූ මුලා සහගත දෘෂ්ඨියයි. ඒ අවිද්‍යාවේ ස්වභාවය අනුවයි සංඛාර හෙවත් අවිද්‍යා සහගත පින් පව් ගොඩනැගෙන්න පටන් ගන්නේ. අවිද්‍යාවෙන් ගන්න නිගමනය රාග සහගත නම් ඒ අනුව හටගන්නා සිතිවිලි, ක්‍රියා, වදන් රාග සහගතයි. ද්වේශ සහගතව ගැටිලා හැපිලා කෙසේ හෝ ජය ගන්නවා කියන අදහස ආවොත් ඒක ද්වේශ සහගත අවිද්‍යාවක්. සිත, කය, වචනය මුල් කරගෙන ප්‍රිය මනාප දෙයකට බැඳී, පැවැත්ම හොඳයි කියා යම් ඇලීම් සහගත කටයුත්තක් හෝ අප්‍රිය අමනාප දෙයක් සමග ගැටී යම් ගැටීම් සහගත කටයුත්තක් හෝ කරගෙන යමින් ඒ අනුව හිතන්න, කියන්න, කරන්න පටන් ගත්තාම ඒක මෝහ සහගත අවිද්‍යාවක් වෙනවා. දන් දීම, සිල් සමාදන් වීම ආදී හොඳ කටයුතුවල යෙදී ඒ තුළ පැවැත්ම හොඳයි කියා ගත්තොත් හොඳ වුනත් ඒකත් අවිද්‍යාවේ නිගමනයක්.

අවිද්‍යා පච්චයා සංඛාරා කියන විට අදහස් කරන්නේ කුමක්දැයි යන්න දැන් පැහැදිලි කරගනිමු. ''පුඤ්ඤාභි සංඛාරා, අපුඤ්ඤාභි සංඛාරා, ආනෙඤ්ඤාභි සංඛාරා අයං වුච්චති අවිද්‍යා පච්චයා සංඛාරා'' යනුවෙන් පුඤ්ඤාභි සංඛාරත් අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සිදුවන බවයි බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන්නේ. ඒ පුඤ්ඤාභි සංඛාරත් සසර ගමනට හේතු වෙනවා. මේ අයුරින් පුඤ්ඤාභි සංඛාරයක් සිදුවන විට සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං කියන න්‍යායට අනුව විඤ්ඤාණයක් හටගන්නවා. එය හඳුන්වන්නේ පුඤ්ඤාභි සංඛාර විඤ්ඤාණයක් ලෙසයි. ඒ අභිසංඛාර විඤ්ඤාණය තමයි සසර ගමනට හෙවත් පුනර්භවයට බීජය වෙන්නේ. නැත්නම් උප්පත්ති භවයට බීජය වෙන්නේ. එය කර්ම භවයයි. උප්පත්ති භවයමයි පුනර්භවය ලෙස සඳහන් කළේ. කර්ම භවයටයි භවය කිව්වේ. මේ අනුව මුලින්ම හටගන්නේ කර්ම භවයයි.

ඒ ඇතිවන්නා වූ අභිසංඛාර විඤ්ඤාණය තුළින් ජීවත්ව ඉන්න පුද්ගලයෙකුගේ මානසික තත්ත්වයේ වෙනස් වීමක් හටගන්නවා. හොඳ වැඩ කරමින් ඉන්න විට අපේ මානසිකත්වය තුළ නව විඤ්ඤාණයක් පහළ වෙනවා. හොඳ මානසිකත්වයට හැම විටම ගෝචර වෙන්නේ හොඳ වැඩ පිළබඳ අදහස්, හොඳ ක්‍රම රටාවල්, ඒවායේ සටහන්, මනෝ රූප ආදියයි. මේ පුණ්‍ය විඤ්ඤාණයේ බැසගන්නා නාම රූපයයි. ප්‍රවෘත්ති පටිච්ච සමුප්පාදයේ විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං යන සිද්ධාන්තයයි මෙහිදී සිදු වුණේ.

ඉන් පසුව නාම රූප පච්චයා සළායතනං කියන සිද්ධාන්තයට අනුව ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන යන ඉන්ද්‍රිය හය හොඳ වැඩවලට ආයතන බවට පත්වෙනවා. මේ අනුව පුණ්‍ය මානසිකත්වයට අවශ්‍ය දේ යලි යලිත් ගොඩනැගීමට හේතුකාරක වන ආකාරයට ක්‍රියාත්මක වෙන්න පටන් ගන්නවා. ඒ අනුව ඒවා පුණ්‍ය ධර්ම ක්‍රියාත්මක කරවන ආයතන බවට පත්වෙනවා. එබඳු පුණ්‍ය අදහස් මුල්කරගෙන ලබන ස්පර්ශය පුණ්‍ය ධර්මයන්ගේ ස්පර්ශයයි. සළායතන පච්චයා ඵස්සෝ යනුවෙන් සඳහන් කළේ ඒ ස්පර්ශයයි.

ඒ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නේ පුණ්‍ය වේදනාවක්. ඒ වේදනාව නිසා ඇතිවන්නේ පුණ්‍ය ප්‍රසාදයක්. ඒ ප්‍රසාදයෙන් ලැබෙන්නේ අධිමොක්ක හෙවත් මුදුන්පත් වීමක් (නිවන් පැත්තට ඇදී යාම). ප්‍රසාද පච්චයා අධිමොක්කෝ යනුවෙන් සඳහන් කර ඇත්තේ ඒ මුදුන් පත්වීමයි. අධිමොක්කෝ යන තත්ත්වයෙන් පසුව ඇතිවන භවය පුණ්‍ය භවයයි. මේ තමයි කර්ම භවය. මෙලොවදී ලැබුවා වූ මේ කර්ම භවය තුළින් මතු උපතක් හටගැනීමට හේතුකාරක වන මරණාසන්න අවස්ථාවේ හටගන්නා චිත්ත වීථියේදී, ඒ කර්ම භවයෙන් උප්පත්ති භවයක් හෙවත් පුනර්භවයක් හටගන්නවා.

☞

මෙසේ යහපත් වැඩ කළොත් යහපත් බවටත්, නරක වැඩ කළොත් නරක බවටත් වශයෙන් කර්ම භවය සකස් වෙනවා. භවයෙන් පුනර්භවය හටගන්නා ආකාරය මීළඟට විග්‍රහ කර බලමු. මොනවද නරක වැඩ කියන්නේ? යම් අවැඩක් හෝ දුශ්චරිතයක් සිදු වුනාම ඒවා තිරිසන් වැඩ, නැත්නම් බලු වැඩ කියලත් ඇතැම් විට කියනවා. කෙනෙකුගේ පුනර්භවය බලු වැඩකින් සකස් වුනා යැයි සිතමු. බලු වැඩ යන වචනවල ශබ්ද නිරුක්තිය තුළින් මුලින්ම එහි අර්ථය දැනගත යුතුයි. බසක් ඉවත්කර දැමීම නිසා බහ+ලූ =බලු ලෙසින් අර්ථ ගැන්වෙනවා. බහ හෙවත් බස කියන්නේ සද් බසයි. ලොව්තුරා බුදුපියාණන් වහන්සේ පහළ වීමට පෙර විසූ යහපත් ගුණ ඇති ඍෂිවරු පවා ඔවුන්ගේ ලෞකික අවබෝධය තුළින් බොරු, කේලාම්, පරුෂ වචන, ප්‍රලාප, ප්‍රාණ ඝාත, සොර මැර වංචා, සුරා සූදු, දුරාචාර සහ ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ සහගතව ජීවත්වීම යන කරුණු, අත්හල යුතු අයහපත් දේවල් ලෙස පෙන්වා දී තිබුණා. කෙනෙක් සද් බස ඉවත දා දුෂ්චරිත ලෙස කටයුතු කරනවා නම් ඔහු බලු විදිහට කටයුතු කරන්නෙක් ලෙස හඳුන්වනවා.

මෙසේ කෙනෙක් බලු විදිහට කටයුතු කරනවා නම්, කියනවා නම්, හිතනවා නම් කර්ම භවය තුළින් ඒ තැනැත්තා මෙලොවදීම බලු බවට පත් වෙනවා. මෙසේ කෙනෙක් පටිසන්ධියේදී ඔහු ගෙනා කර්ම ශක්තිය කෙළවර වී නැවත පටිසන්ධියක් ලැබීමට හේතුකාරක වන මරණාසන්න මොහොතේදී, ඔහු බැඳී සිටියේ බලු ධර්ම තුළ නම් ඒ ධර්මතාව අවසාන මොහොතේදී යළි මතුව එනවා. මේ බලු කර්ම භවයි.

එහෙනම් බලු උප්පත්ති භවක් හටගන්නේ කොහොමද? මිනිසෙක්ව සිටියදී බලු වැඩ කිරීම නිසා මරණාසන්න මොහොතේදී කර්ම, කර්ම නිමිති, ගති නිමිති යන කාරණා තුනට අනුකූලව බලු විදිහට කළ වැඩ, කර්ම විදිහට මතුවෙලා හීනයක් සේ පෙනෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ වන විට ඔහුගේ ඇස, කන, නාසය, දිව, කය යන ඉන්ද්‍රියන් අඩපන වෙලා. නමුත් මනස හොඳින් ක්‍රියාත්මක වෙනවා. මෙසේ පෙර පුරුදු කරපු දේවල්වලට අනුව බලු කර්ම භවක් හටගෙන කෙනෙකුගේ පුනර් භවය හෙවත් උප්පත්ති භවය සිදුවෙනවා. මෙය සිදුවන්නේ මරණාසන්න චිත්ත වීථියේදී. චුතියට අමතරව චිත්තක්ෂණයක තරම්වත් අතරක් නැති පටිසන්ධියක් සිදුවෙන්නේ මේ ආකාරයටයි. මේ කාලයේ මහා ගැටළුවක් වෙලා ඇති ප්‍රශ්නයක් තමයි චුතියත් පටිසන්ධියත් අතර අතරක් නැහැ කියන කාරණය.

දැනට භාවිතා කරන සාමාන්‍ය චුති චිත්තයක ස්වභාවයයි මේ. මෙහි සම්පූර්ණ විස්තරය මීට වඩා බොහෝ විග්‍රහ සහිතයි. පංචද්වාර චිත්ත වීථියත් සමග අනුබද්ධ ආධාරක චිත්ත වීථි තුනක් සහිත වූ සන්තති වර්තමානය විග්‍රහ කිරීමේදී නියම චුති පටිසන්ධි චිත්ත වීථිය විග්‍රහ වෙනවා. දැනට භාවිතාවෙන් ඉතා දුරස්ව ඇති මේ පිළිබඳව පසුව බලාපොරොත්තු වන්න.

මරණාසන්න මොහොතේ හටගන්නා පංචද්වාර චිත්ත වීථියක් පිළිබඳව අභිධර්මයේ විස්තර කරල තියෙන්නේ මෙහෙමයි. අතීත භවාංග, භවාංග චලන, භවාංග උපච්ඡේද ලෙස චිත්ත වීථියක චිත්තක්ෂණ දාහතකින් තුනක් ක්‍රියාත්මක වෙලා, පංචද්වාර ආවර්ජන, චක්ඛු විඤ්ඤාණ යන චිත්තක්ෂණවලට පසු සම්පටිච්චන, සන්තීරණ, වොත්තපන යන චිත්තක්ෂණ තුනක් පහළ වෙලා, ජවන ජවන ජවන ජවන ජවන ලෙස චිත්තක්ෂණ පහක් ක්‍රියාත්මක වෙන්න පටන් ගන්නවා. අනතුරුව චුති, පටිසන්ධි, භවාංග, භවාංග ලෙස චිත්තක්ෂණ දාහතක් හටගන්නවා. මේ ආකාරයෙන් චිත්ත වීථියක් හටගැනීමට නම් ඒ චිත්තක්ෂණ දාහත අවසන් වන තෙක් තවත් චිත්ත වීථියක් හෙවත් සිතක් හටගන්නෙ නෑ. මේ චිත්තක්ෂණ දාහතක චිත්ත වීථිය අවසාන වන තෙක් ඒ චිත්තය හටගන්න අවශ්‍ය හෘදය රූපය තියෙන්නේ මරණාසන්නව පණ අදින පුද්ගලයාගේ හදවත ඇසුරු කරගෙනයි. ජවන චිත්තක්ෂණ පහ අවසන් වන විට චිත්තක්ෂණ දහතුනක් අවසන් වෙලා ඉවරයි. දාහතර වන චිත්තක්ෂණයේදී චුත වෙනවා. පහළොස්වන චිත්තක්ෂණයේදී පටිසන්ධිය ලබනවා. දහසය දාහත චිත්තක්ෂණ දෙක ගෙවිල යන්නත් ඉතිරි වෙනවා.

මේ ආකාරයෙන් පටිසන්ධියක් ලබන්නේ මවු කුසක නොවෙයි. අවසාන චිත්ත වීථියෙයි. චිත්ත වීථිය අවසන් වෙන්න පෙර භවාංග දෙකක් ගිහින් පටිසන්ධියෙන් පසුව දැන් ඉපදිලා ඉවරයි. චුති, පටිසන්ධි චිත්තක්ෂණ දෙක අතර අතරක් නැතැයි සඳහන් කළේ ඒ නිසයි. මේ තත්ත්වයට පත්වුනාම ජාතිය පහළ කර අවසානයි. එහෙනම් පටිසන්ධියේදී හටගත්තේ මොකක්ද? පටිසන්ධියට අවශ්‍ය වන්නේ කර්මවලින් හටගන්නා කර්මජ රූප මිසක් මවු කුසක හටගන්නා උතුජ රූප නොවෙයි.

''පටිසන්ධි ඛනේ විපාකාභ්‍යා-කකානං කටත්තාච රූපානං කම්ම පච්චේන පච්චයො. විපාක පච්චේන පච්චයො'' යනුවෙන් විග්‍රහ වෙන්නේ පටිසන්ධි මොහොතේදී ඒ කර්මජ රූප සහ කර්මජ බලයෙන් හටගන්නා රූප සහ අව්‍යාකෘත නාම (ව්‍යාකෘත නම් ක්‍රියාත්මක වීමේ හැකියාවයි, බලයයි. ඒක නැති නිසා අව්‍යාකෘත වෙනවා. එවිට දැනෙන්නේ ඉබේ ක්‍රියාත්මක වෙනව වගෙයි, කරන ඒවා නොවෙයි. විපාක හිත් අව්‍යාකෘතයි) සම්බන්ධ වෙලා ඊළඟ අත්බව හටගන්න බවයි. ඒ අනුව කර්මජ බලු බවෙන් කර්මජ බලු ජාතිය හටගන්නවා. මෙහිදී සිදුවන්නේ මිනිසා කර්මජ බල්ලෙක් වීමයි. මෙය ඉතා සියුම් ප්‍රසාද රූපයක් (ප්‍ර + සාද - නැවත නැවතත් සාධනය කරනවා. අපේ බලාපොරොත්තුව අනුව අපි යම් ප්‍රසාදයක් ඇතිකර ගන්නවා. නැවතත් බලන්න ඇත්නම්, නැවතත් අහන්න ඇත්නම් ආදී ලෙස ආස්වාදය යලි යලිත් ගොඩනැගීම සඳහා ප්‍රසාදය මුල් කරගෙන ගොඩනැගිච්ච රූප) ඒ චිත්ත වීථිය අවසන් වන විට මෙසේ කර්මජව හටගත් කර්මජ රූපය තුළ යළි සිත් හටගැනීමට අවශ්‍ය වස්තු රූපයත් හැදී අවසානයි. පටිසන්ධි අවස්ථාවේදී කාය දසක, භාව දසක, වස්තු දසක ලෙස පරමාණු තුනක් කර්ම බලයෙන් පහළ වෙනවා. එතැන් සිට චිත්තජ රූප එන්න පටන් ගන්නවා. මේ අනුව කර්මජ රූපයෙන් ගති රූපයක් උරුම වී බලු රූපය හැඩගැසී අවසානයි. එහෙත් මේ බලු රූපය ඇහැට පෙනෙන එකක් නොවෙයි. ඇසි පිය ගහන මොහොතකදී මේ සියල්ල සිදුවී අවසන් වෙනවා. ඊළඟ අවස්ථාවේදී සිදුවන්නේ කර්මජ රූපයන්ගේ ඉතිරි වන්නා වූ රූප පහළ කොට පූර්ණ කිරීමයි. එනම් චක්ඛු දසක, සෝත දසක, ඝාන දසක, ජිව්හා දසක කියන ඒවායි. දසක ලෙස හඳුන්වන්නේ පරමාණුවක් (ශුද්ධාෂ්ඨකයක්) සමග එකතු වී පරිවර්ථන හා පරිභ්‍රමණ යන රූප දෙක සමග සෑදෙන රූප දහයක සම්පිණ්ඩනයක්. මේ දෙවැනි අවස්ථාව වන විට එබඳු ඒවා හැත්තෑවක් සකස් වී අවසානයි. මේ අවස්ථාව හඳුන්වන්නේ සංජාති කියලයි. ජාති කියන අවස්ථාව පැහැදිලි කරල තියෙන්නේ මෙහෙමයි. ''කතංච භික්ඛවේ ජාති. යං තේසං තේසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්ත නිකායේ ජාති, සංජාති, ඔක්කන්ති, අභිනිබ්බත්ති, කන්දානං පාතුභාවො

ආයතනානං පටිලාභෝ අයං වුච්චති භික්ඛවේ ජාති.''

මෙහි ජාති යනුවෙන් හඳුන්වා ඇත්තේ මේ පළමු කරුණු තුනේ සම්පිණ්ඩනයක්. රූප කලාප හැත්තෑව සමග චිත්තජ රූප එකතු වෙලා කර්මජ චිත්තජ අවස්ථාව ඉක්ම යන විටම උතුජ රූප සෑදී සිදුවන සම්පිණ්ඩය සංජාති හෙවත් ගන්ධබ්බයායි. චුති පටිසන්ධි අතර අතරක් නැති බවත්, එසේම ගන්ධබ්බයෙක් නැත්නම් සංජාතිකයෙක් ලෙස හඳුන්වන මව් කුසේ ඉපදෙන තුරු පවතින අතර කාලය තුළ කුමක් වන්නේද යන්නත් සොයාගන්න බැරුව අද පටලැවිලයි තියෙන්නේ. මේ අතර කාලය තමයි සංජාති කියන අවස්ථාව.

මේ සංජාති අවස්ථාවේ ඇතිවන සූක්ෂම කායිකයා හෙවත් ගන්ධබ්බයා කර්මජ, උතුජ හා චිත්තජ රූපයන්ගෙන් සෑදී කර්මජව නිපදවෙන ආහාර, ආහාර කරගෙන නැත්නම් තණ්හාව උපාදාන කරගෙන ජීවත් වෙනවා. ඉන්පසු මේ ගන්ධබ්බයා උතුජ කාය හෙවත් ඍතු විපර්යාස කරගත් රූපයකින් යුක්තව ත්‍රිජ කාය කියන සියුම් කයකින් පිටවෙලා යනවා. සුළඟට හසු වූ පරඬලක් සුළඟ හමන අතට ගසාගෙන යනවා වගෙයි, කර්ම ශක්තියට ගෝචර වන ඒ සියුම් කය හෙවත් ගන්ධබ්බයා කර්ම ප්‍රවාහයට හසුවෙලා කර්ම ශක්තියට අනුකූලව බලු ගැබක් හටගන්නා තෙක් කරකවමින් මේ විශ්වය තුළම තබාගන්නවා.

සං:නි:(4), 700 පිටුවේ එන <u>කුතුහලසාලා සූත්‍රයේදී</u> බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් වච්ඡගොත්ත පරිබ්‍රාජකයා අහනවා, ස්වාමිනි, මේ කයත් අත්හැරියා මතු කයකට ගියෙත් නෑ මේ අතර කාලය තුළ සත්ත්වයා කුමක් උපාදාන කරගනිමින් ජීවත් වෙයිද කියා. ඒ අතර කාලය තුළ සත්ත්වයා ජීවත් වෙන්නේ තණ්හාව උපාදාන කරගෙනයි කියා බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කර තියෙනවා. එහෙනම් චුති, පටිසන්ධි අතර අතරක් නෑ කියන කාරණය බොරුවක් නොවෙයි. ජාති යන්න විග්‍රහ කිරීමේදී සංජාති කියන අවස්ථාවයි ඒ අනුව ගන්ධබ්බ අවස්ථාව ලෙස පෙන්වූයේ. යම්කිසි බලු ගැබක් සකස් වෙලා කර්ම ශක්තියෙන් එතැනට ඇදී එන තුරු ඉන්නේ මේ සංජාති හෙවත් ගන්ධබ්බ අවස්ථාවෙයි.

ඔක්කන්ති කියන්නේ ඊළඟ අවස්ථාවයි. සංජාතියෙන් ඔක්කන්තියට යනවා කියන්නේ මේ බලු ගන්ධබ්බයා උප්පත්ති ස්ථානයට යාමයි. ''ඔක්කන්ති ඛනේ නාම රූපං අඤ්ඤමඤ්ඤං සහජාත පච්චේන පච්චයෝ'' යනුවෙන් පෙන්වා ඇත්තේ නාම රූපයෝ නාම රූපයන්ට සහජාත ප්‍රත්‍යයෙන් ප්‍රත්‍ය වීමයි, අඤ්ඤමඤ්ඤ ප්‍රත්‍යයෙන් ප්‍රත්‍ය වේ යන්නයි. ඒ ගන්ධබ්බයා බලු ගැබ තුළ සකස් වී ඇති බලු කලලය අල්ලා ගැනීම ඔක්කන්ති වීමයි.

අභිනිබ්බත්ති යනුවෙන් සඳහන් වන්නේ අභ්‍යන්තර නිර්මාණයක් වීමයි. මනෝමය කයට අනුව මස් ලේ කයක් බලු ගැබ තුළ නිර්මාණය වෙන්න පටන් ගන්නවා. දූන් බලු රූපස්කන්ධයක් බලු ගැබ ඇතුලේ පහළ වෙලා. ඒ රූපස්කන්ධයට වේදනාව දැනෙනවා, සංඥා දැනෙනවා. මේ ආකාරයෙන් බලු සංඛාර සහ බලු විඤ්ඤාණ පහළ වෙලා බලු පංචස්කන්ධයක් හටගන්නවා. ඛන්ධානං පාතුභාවෝ කිව්වේ මෙයයි. දූන් හැදිලා ඉවරයි. එළියට එන විට ආයතන ප්‍රතිලාභය ලැබිලා ඇසට රූපය, කනට ශබ්දය, නාසයට ගන්ධය, දිවට රසය, කයට බලු ස්පර්ශ සහ මනට බලු ධර්මයන් උපදිනවා.

''කම්මා විපාකා වත්තන්ති'' යනුවෙන් කර්මයට විපාකයක් වශයෙන් බලු ධර්මයක් අරමුණු වුණා. මුලදී සකස් වී තිබූ අභිසංඛාර විඤ්ඤාණය හෙවත් කර්ම භවයේ පිහිටන ලද විඤ්ඤාණයේ බීජය ඇදී ඇවිත් යම්කිසි අවස්ථාවක කරන ලද කර්මය යළි කළා හා සමානව මතුවී එනවා. කර්මය කුඹුරයි, විඤ්ඤාණය බීජයයි, තණ්හාව ජලයයි, අවිද්‍යාව බැම්මයි යනුවෙන් උපමා කර ඇති පරිදි අවිද්‍යා බැම්මෙන් වටකර ඇති කර්මය නමැති කුඹුර තණ්හාව නමැති ජලයෙන් තෙමා අභිසංඛාර විඤ්ඤාණ නමැති බලු ගතියෙන් හටගත් බීජය වැපුරුවාම බලු ගති ලක්ෂණ සහිත සත්ත්වයෙක් කුඹුරෙන් මතුවන පැලයක් සේ පුනර්භවය ලබනවා.

මීළඟට ''විපාකෝ කම්ම සම්භවෝ'' යනුවෙන් සඳහන් කළේ පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලිය අනුව මරණාසන්න මොහොතේදී කර්මය මතු වී ඒමයි. මේ අනුව මරණාසන්න මොහොත වන විට කෙනෙක් අවිද්‍යාව දුරු කොට සත්‍යය දැකල තිබුණෙ නැත්නම්, ඔහු පිහිටන්නේ බලු ධර්ම හොඳයි ප්‍රියයි මනාපයි කියන බලු අවිද්‍යාව නමැති මානසිකත්වය තුළයි. මරණාසන්න මොහොතේ ඊට අනුකූලව පරිසරයක් මැවිලා හිතින්, කයින්, වචනයෙන් ඔහු බලු විදිහට කටයුතු කරන්න පටන් ගන්නවා. පැත්තක කය පණ අදිනවා. මනසින් හදාගත් සිහිනමය කයකින් ඔහු ඒ පරිසරය තුළ සැරිසරමින් සංඛාර ගොඩනගනවා. ඒ තමයි දෙවනි අවස්ථාව. එනම් පුනර්භවයට හේතුවන අවිද්‍යා පච්චයා සංඛාර ගොඩනැගෙන අවස්ථාව.

විපාක අරමුණක් ලෙස මෙසේ බලු ධර්මයක් ඇවිත් විපාකයක් හටගන්නවා. ඒ විපාකයෙන් සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණ කියන පටිසන්ධි විඤ්ඤාණ අවස්ථාව හටගන්නවා. මේ ආකාරයෙන් පටිසන්ධි විඤ්ඤාණය සකස් වුනාම එහි නාම රූප බැහැගන්නවා. ඒ නාම රූප කියන්නේ බලු ගති ලක්ෂණයි. විඤ්ඤාණයේ හටගන්නා ඒ සියුම් නාම රූප තුළින් බලු විදිහට සකස් වුන ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන කියන ආයතන ලබාගෙන ඒ මගින් බලු ස්පර්ශ, බලු වේදනා, බලු තණ්හා, බලු උපාදානවලට පත්වෙලා බලු උප්පත්ති භවයකට පත්වෙනවා. භවට පත්වුනාට පසුව භව පච්චයා ජාති කියන අවස්ථාව සම්පූර්ණ වෙලා බලු ජාතිය හටගන්නවා. මේ පටිසන්ධි පටිච්ච සමුප්පාදයයි.

මේ ආකාරයෙන් ඒ ඒ සත්ත්ව ජාති හටගන්නා හැටි, ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ නම් ගොත් විග්‍රහ කර බැලීමෙන් අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්. සත්ත්ව ජාති හටගන්නෙත් ඒ ඒ සංඛාරයන්ගේ ස්වභාවයි අනුවයි. ඒ ඒ ගති ලක්ෂණයන්ට අනුව හටගන්නා ලෝකයේ කොච්චර සත්ත්ව සංඛ්‍යාවක් හිටියත්, පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලියට අනුව තේරුම් ගත්ත නම් ඒ සත්ත්වයින් සකස් වන ආකාරය අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්. මිනිහෙක් මැරිලා සතෙක් වන ආකාරය මෙයින් පැහැදිලි වෙනවා.

ඒ අනුව සත්ත්වයෙක් සකස් වන හේතුව නිරෝධ කිරීමෙන් නැවත භවයක් සකස් වීම නතර කරන්න පුළුවන්. ඒ සඳහා උපකාර වන ඒකායන මාර්ගය අරි අටඟි මග බවත් දැනගත යුතුයි. මේ අනුව අරි අටඟි මග හොඳින් අවබෝධ කරගැනීමෙන් මෙබඳු වන්නා වූ සසර ගමනේ යථාර්ථය දැකලා සියලු දුකින් නිදහස් වීමට අධිෂ්ඨාන කරගන්න.

වාරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඇල්. අමරසිංහ
(විශ්‍රාමික ලංකා බැංකු ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරු)
පිළියන්දල.

සතර මහා භූතයන්ගේ ඝනීභවනයෙන් ඇතිවන ආස්වාදයේ විවිධ මට්ටම්

(පසුගිය කලාපයෙන් - සතර මහා භූතයන්ගේ සංකලනයෙන් ආස්වාදයට පාර හැදෙන හැටි)

ශුද්ධාෂ්ඨකයේ ආරම්භක අවස්ථාව වන ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන මේවායේ භූත කොටස් ගැන තමයි පසුගිය කලාපයේ අවසානයට විග්‍රහ කළේ. දැන් ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන මේවායේ භූතවලින් විතරක් යමක් කරගන්න බැරි නිසා, ඊළඟට මේ භූතයන්ගෙන් හටගත්ත ශුද්ධාෂ්ඨක, අනුකූල දේ නිෂ්පාදනය කරන්න පොදි වශයෙන් බැඳි බැඳී සකස් වෙනවා. එකින් එකට ආකර්ශනය කරමින් අවශ්‍ය දේ නිෂ්පාදනය කරන්න, අවශ්‍ය හැඩතල ගනිමින් ඊට අනුකූලව පළවෙනි සකස් වීම වෙනකොට ඒවා ආපෝ මහා භූත, තේජෝ මහා භූත, වායෝ මහා භූත, පඨවි මහා භූත කියන තැනට වැටෙනවා. ඉන් පසු සියුම් රූප කලාපවලින් හටගන්නා වූ කයක් නිර්මාණය වීමට ඒක හේතු වෙනවා.

බ්‍රහ්මයින්ගේ බ්‍රහ්ම කායිකත්වය වැනි සියුම් අවස්ථාවන් හටගන්නේ අන්න ඒ සියුම් මහා භූත රූප කලාපයන්ගෙන්. ඊට එහා කාම ලෝකය භුක්ති විඳින්න ඒ සියුම් මට්ටම මදි. ඒ සඳහා තවත් ඝනීභවනය වෙන්න ඕන. ඊට වඩා ඝනීභවනය වන ඇසක්, රූපයක් ස්පර්ශ කරල කාමාස්වාද විඳින්න ගන්න ඕන. ඒ වගේම බ්‍රහ්මත්වයට වඩා ඝනීභවනය වෙච්ච කනක් සහ ශබ්දයක් කාමාස්වාදයට ඕන. ඒ බ්‍රහ්මත්වයට සම්බන්ධ නැති, කාමයට හේතුවෙන ආකාරයේ ඝනීභවන නාසයක්, දිවක්, කයක් වගේම ඒවාට ගන්ධ, රස, ස්පර්ශයන් ලබාදෙන දේ ඊට වඩා ඝනීභවනය වෙන්න අවශ්‍යයි.

සුගතිගාමී ඊළඟ සත්ත්වයාගේ අවස්ථාවට පත් වුනාම, දිව්‍යමය ආදී වන්නා වූ කය නිපදවන කොට ඔය කියන තත්ත්වයට පත්වෙලා සියුම් ධාතු කලාප බවට පත්වෙනවා. ආපෝ ධාතු, තේජෝ ධාතු, වායෝ ධාතු, පඨවි ධාතු කියන මේවායේ සියුම් කොටසේ කොටස් හතරක් එනවා. ඒ සියුම් කොටසේ කයට ඒක ගැලපෙනවා. දැන් මෙතනදී අපි දකින්න ඕන මේක කොහොමද වෙන්නෙ කියලා. බොහොම සියුම් තැනක් තමයි මේ විග්‍රහ කරගෙන යන්නේ.

අපි හිතමුකො මෙහෙම දෙයක්. පොඩි ළමයෙක් හුරතලයට හුරතල් කථා කියමින් දඟලමින් ඉන්නව දැක්කම ආතල, මුත්තල මොකද කරන්නේ, ඕක බලා ඉඳල හරියට සතුටු වෙනවා. ඒකත් අවිද්‍යා තෘෂ්ණාවේම කොටසක් තමයි. ඒක ප්‍රිය මනාප, මන වඩන ආස්වාදයක් ගෙන දෙන දෙයක් වෙනවා. දැන් මේ අවස්ථාව වෙනකොට පැත්තක ඉඳගෙන සතුටු වෙන මට්ටමක් තියෙනවා. හැබැයි ඒ මට්ටමේ සතුට මදි වුනාම මොකද කරන්නේ, අල්ලගන්න, වඩාගන්න, ඉඹගන්න හිතෙනවා. මේ තව අවස්ථාවක්. එතකොට ඒ හුරතලය තවත් වැඩි වුනොත් මොකද කරන්නේ, අල්ලල පොඩි කරන්න හිතෙනවා. දැන් පොඩි එකා රිදිල කෑගහනවා. මේ තමයි ආස්වාදය වැඩිපුර ලබන්න බලාපොරොත්තු තියන්න තියන්න සිදුවන ඝනීභවනයේ වැඩිවීම.

හැබැයි වැඩි වන විට එක දෙයක් වෙනවා. බලාපොරොත්තු වුනේ සුවයක් වුනාට සුවය සමග ඇඳුණු රිදීමකුත් සම්බන්ධ වෙනවා.

සුවය බලාපොරොත්තු වෙලා, වැඩියෙන් බලාපොරොත්තු තියා ගත්තම, ලැබෙන්න තිබ්බච්ච සුවය අඩුවෙලා වේදනාවන් වැඩි වෙනවා. නමුත් බලාපොරොත්තුව අධික නිසා ඒ වේදනාව දෙවෙනි කරලා අර සුවය හොයන්න, දැඩිව ග්‍රහණය කරන්න යනවා. ආස්වාදය අඩු වෙවී ග්‍රහණ වේදනාව වැඩි වෙවී විඳිනවා. නමුත් අවිද්‍යාව නිසා මේක වැටහෙන්නෙ නෑ. එහෙනම් නිදහස් සුවයෙන් ආස්වාද විඳින දේවතාවන්ගේ මට්ටමට වඩා වැඩි ආස්වාදයක් බලාපොරොත්තුවෙන් දැඩි ග්‍රහණයට හිත තබන මනුෂ්‍යයන්ට ඊට වඩා වැඩි ඝනීභවනයක් ඕන වෙනවා. ඒ නිසා මොකද වෙන්නේ, දෙවියන්ට වඩා ඝනීභවනය වන කුණක් අපට හම්බවෙනවා. අලුත් කුණු කොටස් තිස් දෙකකින් යුත් කයක් ඒකෙන් හදාගන්නවා. හේතුව මොකද අවිද්‍යාවෙයි තෘෂ්ණාවෙයි අධික භාවය නිසා ඒක දූෂ්‍ය පැත්තට යනවා.

එහෙනම් අවිද්‍යාවයි, තෘෂ්ණාවයි දූෂ්‍ය බවට පත්වෙනකොට ශුද්ධ දෙයක් නිපදවන්න බෑ. ඒක පොඩ්ඩක් හරි දූෂ්‍ය නිසා ඒකෙන් අශුද්ධ දෙයක් නිපදවෙනවා. මේ නිසා සිද්ධ වෙන්නෙ අශුද්ධතාවයෙන් වැඩි, ඝනීභවනයෙන් වැඩි රූපයෝ නිෂ්පාදනය වීමයි. මේ නිසා ඝනීභවනයට පත් වෙච්ච ආපෝ ධාතු, තේජෝ ධාතු, වායෝ ධාතු, පඨවි ධාතු කියන කොටස් හතරක් ලෝකයේ නිෂ්පාදනය වෙනවා. ඒ ඝනීභවනයට අවශ්‍ය කරන ඇසක් - රූපයක්, කනක් - ශබ්දයක්, නාසයක් - ගන්ධයක්, දිවක් - රසයක්, ශරීරයක් - ස්පර්ශයක් නිෂ්පාදනය වෙනවා. එහෙනම් ඇස කියන උපකරණය, රූප නමැති උපකරණය, කන නමැති උපකරණය, ශබ්ද ගෙනත් දෙන උපකරණය, නාසය නමැති උපකරණය, ගන්ධ රැස්කර ගෙනත් දෙන උපකරණය, දිව නමැති උපකරණය, රස ගැබ් කරපු උපකරණය, කය නමැති උපකරණය, ස්පර්ශය ගැබ් කරපු උපකරණය ආදී වශයෙන් ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය කියන මේවාට රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ කියන ඒවා ලබාදෙන ද්‍රව්‍යමය දේ හටගැනීමට අර මහා භූතයෝ ධාතු බවට පත්වෙලා ඝනීභවන ධාතු බවට පත්වෙනවා.

මේ නිසා ආපෝ ධාතු, තේජෝ ධාතු, වායෝ ධාතු, පඨවි ධාතු කියන ඒවා මනුෂ්‍ය ලෝකයේදී ඝනීභවන සහිත පස්, ජල, ගිනි, සුළං යනුවෙන් කොටස් හතරකට බෙදෙනවා. එතකොට වතාවල් කීයක් එකිනෙකට ඝනීභවනය වෙච්ච ක්‍රියාවලියේ ප්‍රතිඵලයක්ද පස්, ජල, ගිනි, සුළං කියන්නේ. හැබැයි අපි බලාපොරොත්තු වෙන්නේ පස්වලින් විතරක් ආස්වාද විඳින්න නොවෙයි, ජලයෙන් විතරක් ආස්වාද විඳින්නත් නොවෙයි, ගින්නෙන් විතරක් ආස්වාද විඳින්නත් නොවෙයි, සුළඟින් විතරක් ආස්වාද විඳින්නත් නොවෙයි. මේ පස්, ජල, ගිනි, සුළං කියන හතරේ සම්පින්ඩනයකින් හටගත්ත ඇස - රූප, කන - ශබ්ද, නාසය - ගන්ධ, දිව - රස, කය - ස්පර්ශ කියන මේවායේ ආස්වාද විඳීමට තමයි අපි බලාපොරොත්තු තියාගෙන ඉන්නේ. තවත් ශුද්ධ ඇතිව කියනවා නම් ඝනීභවන වෙච්ච ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරයත්, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ගෙනදෙන ඝනීභවන බාහිර වස්තූත්, කර්ම-ඍතු-හේතු යන තුනෙන් ජනිත වෙනවා.

මොකද බලාපොරොත්තුව වේදනා භුක්තියයි. වේදනාවක් ලබන්න නම් ඒ වේදනාවට අනුකූල දෙකක් ස්පර්ශ

වෙන්න ඕන. ඇසක් - රූපයක් ස්පර්ශ වුනාම තමයි චක්ඛු වේදනාවක් එන්නේ. කනක් - ශබ්දයක් ස්පර්ශ වුනාමයි ශබ්ද වින්දනයක් එන්නේ. නාසයක් - ගන්ධයක් ස්පර්ශ වුනාමයි ඝාන වින්දනයක් එන්නේ. දිවක් - රසයක් ස්පර්ශ වුනාමයි රස වින්දනයක් එන්නේ. කයක් - ස්පර්ශයට දෙයක් එකතු වුනාමයි කාය ආස්වාද වින්දනයක් එන්නේ.

බලාපොරොත්තුව කාය ආස්වාද වින්දනය මිසක් ඉන් එහාට දෙයක් නොවන නිසා අපේ මානසිකත්වයෙන් නිකුත් කරපු ශක්තිය යමක් නිෂ්පාදනය කරන්න නිකුත් වුනාද, ඒ වින්දන මට්ටම ලබාදෙන මට්ටමක දෙයක් සකස් කර දෙන්නයි නිකුත් වුනේ. ඒ නිසා අපට රූපාස්වාදය, ශබ්දාස්වාදය, ගන්ධාස්වාදය, රසාස්වාදය, ස්පර්ශාස්වාදය කියන මේවාට පැහෙන්න සුදුසු මට්ටමට නිෂ්පාදනය වුනාම අපි කියනවා ''පැහුනා'' හෙවත් ''පැහුනා'' කියල. ඒ කියන්නේ නියම ගානට පැහිල තියෙනවා. මේ විදිහට අපේ භුක්තියට පැහිච්ච දේවල් හම්බවෙනවා. අපේ ආස්වාද භුක්තියට පැහිච්ච දේවල් හම්බ වෙන්නේ මේ ආකාරයට තමයි.

''ඉද්ද වුනා'' කියන්නේ ඒකෙ පිහිටන්න පුළුවන් වුනා කියන එකයි. දන් ආස්වාද භුක්තියට අවශ්‍ය කාරණා එකින් එක පැහෙනවා. පැහෙන එකේ පිහිටනවා. පැහිච්ච එකේ ඉද්ද වුනාම ''ඉදෙනවා'' කියනවා. එහෙනම් පැහුනාම, ඉදුනාම තමයි අපේ භුක්තිය හම්බ වෙන්නේ. පැහෙනකොට භුක්තියට ළංවුනා. ඉද්ද වුනාම භුක්තිය විඳිනවා. දන් ගොයම් පැහෙනකොට කියනවා ''පැසුනා'' කියල. බත් ඉව්වහම කියනවා ''ඉදුනා'' කියල. පැහිච්ච එක භුක්තියට ළංවුනා. පොඩි කමට ඉන්න එකෙක් පැහුනම කියනවා ''කොල්ල පැහිල, කොල්ල පැහිල'' කියල. ඉදෙනවා කියන්නේ ඉද්ද වුනා හෙවත් ඒ සඳහා ඉන්දෙව්වා කියන එකයි. එහෙනම් පැහුනාම, ඉදුනාම තමයි භුක්තියට ගැලපෙන දේ ආස්වාදයට සම්බන්ධ වෙන්නේ.

මෙයින් එහාට ලෝක සත්ත්වයාගේ බලාපොරොත්තුවක් නැති නිසා ඉන් එහා ලෝක නිර්මාණයක් සිද්ධ වෙන්න බෑ. ඒ උපරිම මට්ටමට ආවා. දන් සිද්ධ වෙන්නේ නැවත වාරයක් ආපහු බිඳිල ගිහින් අර පරමාණුකව ගැබ් කරපු ශක්තිය තව තවත් ඒකෙ බලවත්ව තියෙනව නම් නැවතත් චක්‍රයක් ක්‍රියාත්මක වෙන එකයි. දන් ඉතින් නැවත වාරයක් පහළ ඉඳන් පැහෙන මට්ටමට ඇවිත් ඉදෙන මට්ටමට එන්න ඕන. ඊට පස්සේ ඒක භුක්තියට ලබා දීල, භුක්ති අවස්ථාව ගත්ත හෝ නොගත්ත හෝ කාලය ගිය ගමන් නැවතත් රැල්ල බැස්ස වගේ පල්ලෙහාට බහිනවා. බැහැලා නැවත පැහෙන ඉදෙන මට්ටමේ දෙයක් නිපදවන්න ආරම්භ කරනවා.

මේ ගැබ් කරපු ශක්ති විශේෂය මොකෙන්ද ගැබ් කළේ? අපට අවශ්‍ය දේවල්, අපේ භුක්තියට මෙන්න මේ දේවල් ඕනෙයි කියලා ඇසක් - රූපයක් මැනගත්ත නිසා, කනක් - ශබ්දයක් මැනගත්ත නිසා, නාසයක් - ගන්ධයක් මැනගත්ත නිසා, දිවක් - රසයක් මැනගත්ත නිසා, කයක් - ස්පර්ශයක් මැනගත්ත නිසා, මේ විදිහට අපට අවශ්‍ය කරන දේ මැනගත්ත නිසා, ඒ මැනීම ආරම්භ කරපු නිසා අපි ''මනෝ'' වුනා. චිත්තවලට, චිත්ත හැටියට තියෙන්න ඉඩ තියන්නේ නැතුව, අපි ඒවා මනෝ භාවයට පත් කළා. මේ ක්‍රියාවලිය පූර්වංගම වෙලා, මුලින් පහළවෙලා ඒකෙ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හටගන්නා ඒ ඒ ආකාරයේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ වශයෙන් යමකින් යමක් දරනවද, ඒවා දුරීමට හේතුකාරක වන දෙයක් ලෝකයේ පහළ කරනවා. ඇස, කන, නාසය, දිව, කය වශයෙන් ලෝකයේ යම් රූපයක් (රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ) ඒවා ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය මට්ටමට දරා සිටින්න පත් කරනවා. මේ ශක්තිය තුළින් සතර මහා භූතයන්ගෙන් සතර ධාතු හැදිලා, සතර ධාතූන්ගෙන් හැඩතල හදලා, ඒ ඒ දේවල් ලෝකෙ භුක්තියට පැහෙන්න, ඉදෙන්න සකස් කර දෙන වැඩපිළිවෙලක් තියෙනවනම්, ඒ වැඩපිළිවෙල එසේ දරා සිටින්න සිද්ධ කළේ ඔය මනෝ කියන අවස්ථාවේ ගොඩනගල විහිදවපු නිදහස් කරපු ශක්තියෙන්.

ඒ ශක්තිය නොතිබුණා නම් ඊට අනුකූල දෙයක් ඇස - රූපය, කන - ශබ්දය .... ආදී වශයෙන් නිෂ්පාදනය වෙන්නෙ නෑ. එහෙනම් ලෝකයක් නිෂ්පාදනය වුනා නම්, මනෝ පූර්වංගමවයි ඒ දරපු දේ නිෂ්පාදනය වුනේ. මේකට කියනවා ''මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා - මනෝ සෙට්ඨා මනෝමයා'' කියල. මනසින්මයි මේක සකස් කළේ, නිර්මාණය කළේ.

අපි ඕක නොකියා චෛතසිකයන්ට හිත ප්‍රධානයි කිව්වට එකක්වත් කියවෙන්නෙ නෑ. ධර්මය තේරුනෙත් නෑ. නමුත් මෙහෙම කිව්වම තේරෙනවා. ''මනසාචේ පසන්නේන - භාසතිවා කරෝතිවා'' මේ තමයි පටන් ගත්ත වැඩපිළිවෙල හදන හැටි, ශක්තිය නිපදවපු හැටි. සංඛාර ගොඩනැගුවොත් ශක්තිය නිපදවෙනවා. එහෙනම් ප්‍රසන්න මනස හඳුනාගෙන, ප්‍රසන්න මනසකින් කිව්ව නම්, කළා නම් අර ශක්තිය ගොඩනැගිලා ''තතෝනං සුඛමං වේති ඡායාව අනපායිනී'' කියන සුවය ගෙනදෙන මනස් ලෝකයේ ඉෂ්ඨ ප්‍රිය දෙයක් බිහි කරලා ඡායාව වගේ පස්සෙන් සම්බන්ධ කරනවා. ඒක කළේ පදුට්ඨ මනසකින් නම් ''මනසාචේ පදුට්ඨේන - භාසතිවා කරෝතිවා, තතෝනං දුක්ඛ මං වේති - චක්ඛංව වහතෝ පදං'' කියල, ගොනා පසුපස කරත්තය එනව වගේ දුක ඇදගෙන යන්න එකක් හදනවා. එහෙනම් මේ

ලෝකෙ හදල තියෙන්නෙ ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය කියන මේ ඉන්ද්‍රිය පහට ගෝචර වන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ කියන මේවා ලබාදෙන යම් යම් දේවල්වලින්, යම් යම් ද්‍රව්‍ය වස්තු ඇසුරෙන්.

මේවා ප්‍රසන්න මනසකින් හැදුවොත් ඉෂ්ඨ ප්‍රිය සුවය ගෙන දෙන ලෞකික මාර්ගයක් බිහිකරල දෙනවා. පදුට්ඨ (යලි යලිත් දූෂ්‍ය වීම) මනසකින් හැදුවොත් දුක් විඳින්න සිද්ධ වෙන ඇසක් - රූපයක්, කනක් - ශබ්දයක් .... ආදී සියල්ල නිෂ්පාදනය කරල දෙනවා. එහෙනම් ලෝකයේ වින්දනයට තියෙන්නේ දුක - සැප කියන දෙකයි. මේ දෙක වින්දනයට ලෝකය හැදුවේ ඔය ක්‍රමයෙන් නිසා, මේ ලෝකයේ ඔක්කොම හටගෙන තියෙන්නේ ඔය මූලධර්මය මත. ඉතින් ඔය ධර්මයන්ට මනෝ පූර්වංගමයි. ඕක තමයි මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා කියන එකේ නියම දහම් අර්ථය.

''චෛතසිකයන්ට හිත ප්‍රධානයි (පූර්වංගමයි)'' කියලයි අටුවාචාරීන් වහන්සේලා ඕක ලියල තියෙන්නේ. හැබැයි ඒක තේරෙන්නෙ නෑ. නමුත් මේ ක්‍රමයට කිව්වම ඔය ගාථාවම ඇති නිවන් දකින්න. ලෝකය කියන දේ හටගත්තෙ කොහොමද? මේ ලෝකය හටගැනීමට හේතුව මොකක්ද? මේ ලෝකය දුක ගෙනදෙනව නම්, සාරත්වයක් නැත්නම්, ඒක අයින් කරන්නෙ කොහොමද? අයින් කරන්න මොකක්ද කරන්න ඕන? දුකත්, දුකට හේතුවත්, දුක්ඛ නිරෝධයත්, දුක්ඛ නිරෝධ මාර්ගයත් ඔය ගාථා ධර්මය තුළම තියෙනවා.

එහෙනම් නිවන් දකින්න ඕන කෙනෙකුට මේ කාරණය තෝරාගෙන ඒ අනුසාරයෙන් ලෝකය දකින්න පටන් ගත්තොත්, ලෝකයේ යමක් දුක නම්, දුගති නම්, දුගති එපා නම්, දුගතියෙන් අයින් වෙනව නම්, සුගතිය හොඳයි කියා නිගමනයක් තියේ නම්, සුගතිය ගොඩනගා ගනිමින්, සුගතියයි දුගතියයි කියන දෙකම අනිච්ඡයි, දුක්ඛයි, අනත්ථයි කියල තේරුම් අරන් අත්හරින්න ඕන නම්, ඔය දෙකටම පවතින මානසික බලාපොරොත්තුව අත්හැරලා, නිවන් දකින ක්‍රමය මේ ගාථාව තුළින් විග්‍රහ කරගන්න පුළුවන්. හැබැයි චෛතසිකයන්ට හිත ප්‍රධානයි කිය කියා කොච්චර හිටියත් චතුරාර්ය සත්‍යය අහලකවත් දක ගන්න ඒක මදි. තේරුම් ගන්න බෑ. නිවන් දැකීමට තියෙන මාර්ගයත් කොයි තරම් දුරට එයින් වැහෙනවද කියන එක දකින්න ඕන.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඩබ්. ඒ. තිළිණවතී
(විශ්‍රාමික මහජන බැංකු නිලධාරිනී)
කඩවත

බ්‍රහ්මත්වයේ සිටි මනුෂ්‍යයාගේ පල්ලම් බැසීම සහ අතහැරීමෙන් ලබන ලෝකෝත්තර සුවය

(පසුගිය කලාපයෙන් - කය දිරුවත් නොදිරනා නාම ගෝත්‍ර හෙවත් මතක සටහන්....)

පොඩි දරුවෙකුට රස විඳින්න එක ටොපියකුත් ප්‍රමාණවත් නමුත් ඒ දරුවාට එක ටොපියකුත්, තවත් දරුවෙකුට ටොපි තුනකුත් දුන්න නම් එක ටොපියක් ලැබිච්ච දරුවාගේ ගතිය කොහොම වැඩ කරයිද? දරුවා නිවුනු ගති ඇති කෙනෙක් නම් කරබාගෙන එක ටොපියත් රස විඳියි. දරදඬු නම්, මේක මට එපා මට මදි කියා විසි කරයි. ඒ මදි නිසා නොවෙයි, දරුවාගේ දැඩි බව නැගුණ නිසයි.

ලෝක ආරම්භය වූ අනාදිමත් කලකට පෙර බ්‍රහ්මත්වයේ හිටපු සත්ත්වයෝ බොහෝ දුරට නිවුණු ගති ඇති, ලෝභ ද්වේශ ගති යටපත් වූ ස්වභාවය ඇති අයයි. සාමූහික බව, යහපත් ගති ගුණ, මුදු මොලොක් බව, දුසිරිත් නැති මනා සුචරිත බව කියන මේ ගති මූලික කරගෙනයි ඒ අය හිටියේ. අනන්ත වූ ලෝක සත්ත්වයන්ගේ මෙම යහපත් සාමූහික බුක්ති විඳීමේ නිර්ලෝභී ගතිය සමග පැවති නියම මිනිස් ගතියේ ශක්තිය, සුන්දරත්වය ඇති මිනිස් වාසයක් සඳහා ගති බලවත්ව විශ්ව ගතව විහිදුවනවා. එම චිත්ත ශක්තිය අනුරූපව එක් කිරීමට පරමාණු සමග න්‍යෂ්ඨික බලය ලෙස ක්‍රියා කරනවා. එයින් ලෝකය නිපදවෙනවා. නමුත් ක්‍රමයෙන් පාප බවට පත්වන සත්ත්වයෝ දැඩි ගතිවල එල්බ ගනිමින්, මහා කන්දක් උසට තමාට ලැබුනත් මදි කියන තත්ත්වයට පත්වෙනවා. මිනිසෙක්ව බැරි නම් තිරිසනෙක් වෙලා හරි අධිපති කමේ නොපිහිටා ඉන්න බැරි වෙනවා. බ්‍රහ්ම නම් වූ, ලොව මූර්තිමත් කරන පළමු කාලය, තමාට විශේෂයක් ගැනීමට මැනීමක් නොතිබූ, සමගිය සමාදානය හිත්වල රජ කරන කාලයයි. අනුරූපව, ඒකීයව යහපත් සේ ලෝකය එම ගතියට අනුව මූර්තිමත් වෙනවා. ක්‍රමයෙන් දූෂ්‍ය වන ගති, දැඩි ගති, නිදා සිටිය වූවන්ගේ පිබිදීම වගේ යම් කාලයක සුළුවෙන් පහළ වෙනවා. ඉන් පසු වෙන් වූ කොටස් ලෙස ඉන්න පෙළඹෙනවා. මේ විසුණු නම් කාලයයි. ''සුණු'' කියන්නේ කොටස්. ''වි'' කියන්නේ වෙන්වීමයි. කොටස් වෙන්වීම භේදකර බව ඇති කරනවා.

සුළුවෙන් පටන් ගන්නා මේ තත්ත්වය අනුව න්‍යෂ්ඨික ශක්තියත් අනුරූපව රූපයන්ගේ හැඩගැසීම ඇතිකරනවා. මනෝ හෙවත් ශක්තියේ මැනීම් අනුරූපව ඇතිකරනවා. වැනසෙන කාලය මහේශ්වර නම් වෙනවා. එනම් මහ ඉසුරු තත්ත්වයයි. අනුන්ගේ දේවල් කඩා වඩාගෙන කෙනෙක් මහත් ඉසුරු ඇතිකර ගන්නවා. අනිත් අය ලතැවෙනවා. ''මේ කිසිවක් මටත් එපා, තොපටත් නොදෙමි'' යන ගති ස්වභාවය හටගන්නවා. අදත් වැඩ වර්ජන, රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික දේවල් වැනසීම වැනි ක්‍රියාවලින්, මේ සත්ත්වයාගේ ස්වභාවය ක්‍රියාත්මක වන හැටි පේනවා. යම් කලෙක මේ ස්වභාවය මුළු ලෝකයේම ඇති වී නැවත ගොඩනැගිය නොහැකි බවට පත් වුනොත්, ගති ශක්තිය ''සියල්ල විනාශ වේවා'' යන සිතිවිලි අනුව ක්‍රියාත්මක වෙනවා. න්‍යෂ්ඨික ශක්තිය ගති අනුකූල නිසා මුලදී හැඩ ගැසුණු අයුරින් දරා සිටින්න අසමත් වෙනවා. එම දරන ශක්තිය ක්‍රමයෙන් පිරිහී ගිහින් අංශු මාත්‍ර වූ රූපාකාරයක් ද නැතිවන තුරු ගිනි හිත්වලට අනුරූප වූ ගිනි ගතිය මතුකර විනාශ වී, ගැබ් කළ ආයු කෙළවර වන විට චිත්ත මයාවක් වූ පරමාණුක කොටස අතුරුදන් වෙනවා. මේ ලෝකයේ අහස ඇසුරු කළ ආභස්සරය හැර ඉන් යට කාම ලෝක සහ කායිකව සුඛ විඳින ප්‍රථම ධ්‍යාන තල ආදිය විනාශ වෙනවා. නැවත හට ගන්නා තුරු කාම ලොව රූපයන්ගෙන් ඒ සක්වල ශූන්‍ය වෙනවා. මෙබඳු සක්වල තුනක් අතර පිහිටි ලෝකාන්තරික නරක, පාප කර්ම බලයෙන් විනාශ නොවී පාපයන් විඳීමට පවතිනවා.

සීරුවෙන් සිදුවන මේ විනාශයේදී සත්ත්වයෝ කර්මජ රූප ලබනවා. සූක්ෂම සිරුරුවලින් සිටින ඔවුන්ට, දැන් මහ ඉසුරු විඳපු අයට ඒවා අහිමි වී ඇති හැටිත්, තමන්ටත් අනුන්ටත් අල්ලන්න වස්තු නැති හැටිත් පෙනී යනවා. දැන් දකින්නේ ''ආභ'' හෙවත් හට නොගත් පෙර ඇසුරු කළ තැනයි. මෙය ආභස්සර නම් වෙනවා. අල්ලන්න දෙයක් නැති නිසා නාම රූප ප්‍රත්‍යයට අනුව විඤ්ඤාණ වන සිද්ධාන්තය අනුව, බිඳුණු හිතවත්කම නැවත හාවෙනවා. භින්න වූ අර්ථයෙන් ''භ'' යන්නත්, හිතවත් යන අර්ථයෙන් ''අඹ'' යන්නත් ගැලපී ''ආභ'' නම් වූ හිතවත් බවට යළි පත්වෙනවා. දැන් නැවතත් බ්‍රහ්ම හෙවත් බඹ බව ක්‍රියාත්මක වෙලා අනාදිමත් කාලයක් ඉන්නවා. නැවතත් නිදා සිටි භේද ගති අනුක්‍රමයෙන් පහළ වෙනවා. ඒකීය බව, කොටස් බවට වෙන් වෙනවා. ගතියට අනුරූපව නැවත පරමාණු එක් කරන න්‍යෂ්ඨික බලය, මනෝ

15 වෙනි පිටුවට...

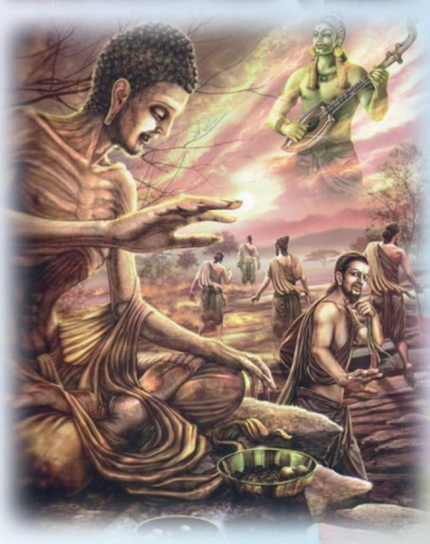
සම්බුදු අසිරියෙන් බිඳක්....

කුමරෙකි උපත ලද මුළු තුන් ලොවට උතුම්
හැම තැන අරුම සැණකෙලියකි මැවෙන සිතුම්
අම බඳුනක්ය ලෝ සත වෙත ගෙනෙන පැතුම්
නිම නැත පහන් කවි සිත් පදවලට ගෙතුම්

තුන් ලෝ සතට සාදනු වස් නිවන් මග
ගං තෙර සසර තරණය කළ යුතුය දිග
පුන් පොහො දිනට ගිහි ගෙය හැර යනෙන වග
පින් බර කුමරු නික්මිය අසු පිටෙහි නැග

නැත සය වසක් සේනාසන ගිලන් පස
ඇත ඇට කටු ඇදී ගිය කය නොමැත මස
සිත නැත අත හරින නොබිඳා කෙලෙස් විස
සත වෙත පතළ කරුණාවයි අහස් උස

දස බිම්බරක් මර සෙන් ගර්ජන මැද්දේ
ඇස නැත යොමු කළේ සමවතටම ඇද්දේ
විස පිරවූ දුනුය සැම දෙසකින් විද්දේ
දෙසවත් නොබැලි මහ බෝසත් නැත සද්දේ

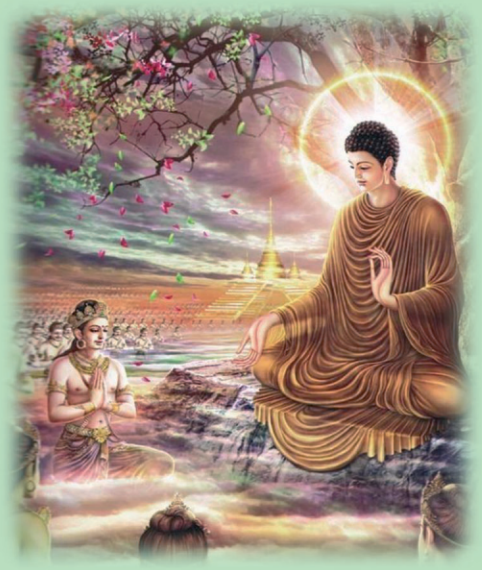
බුදු වන බවට සලකුණු දැක සිහින පසින්
මිදුමට කෙලෙස් තිර අදිටන තැබුවෙ නිසින්
වැදුමට දහම් කඳ සත වෙත සතර දෙසින්
සිදු විය මාර සෙන් පැරදුම කුලුණු බසින්

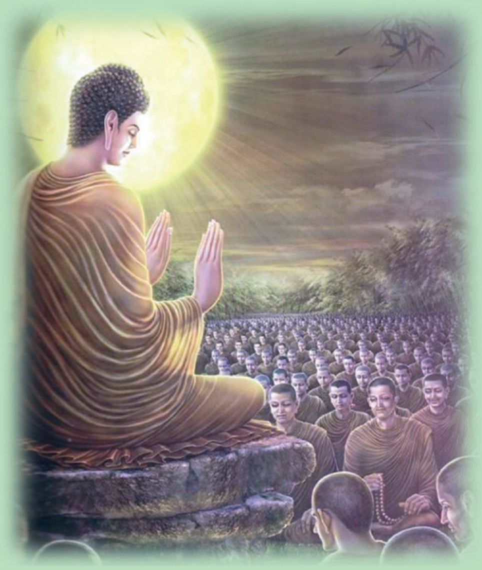
පුර සඳ නැගී එන එක් පුන් පොහො දිනක
මර සෙන් පැරද වූ මුනි වැඩ ඇත තැනක
පෙර සිහි කර බැලූ මහණුන් පස් නමක
අරගෙන ඇත දහම් ඇසුමට පෙර පිනක

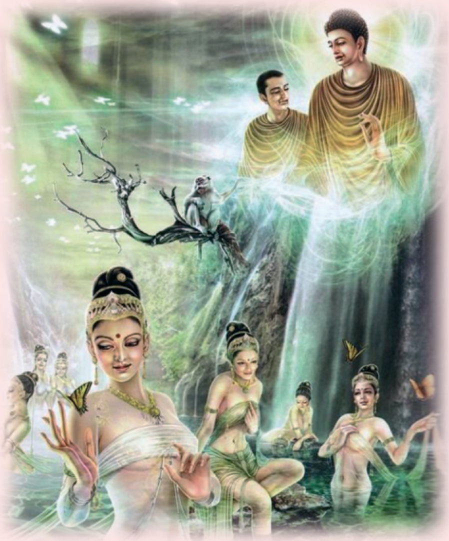
ආ තම වරය තේරුම් නොගෙනම එදිනේ
පා තම තරම හිඳ මේ පස් මහණ තැනේ
දෝතම විදා පා හිස හිමි වෙත නැමුනේ
ගෝතම මුනි සසුන ඇරඹින මෙලෙසකිනේ

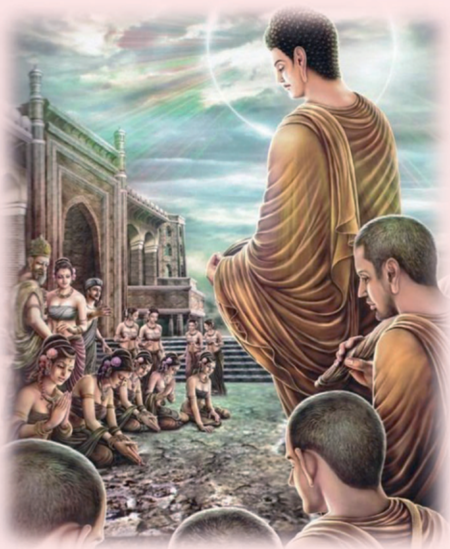
කර වූ රහත් නැණ බල ඇති නමකි සැට
තෙර වූ දහස් ගණනකි භවයෙන් එපිට
බර වූ සතුටු සිත් දෙව් බඹ හතර වට
පිරවූ මලින් පුද දෙති බැති විමනෙ සිට

එක් වී පෙළින් පෙළ සිල් ඇඳුමින් ඇවුරූ
දැක්මට නිවන් සැරසෙති දැන් ඒ නුවරූ
සක් හඬ තවත් මොහොතින් එයි ගුණ තැවරූ
මොක් පුර ඇරෙති බිඳ සංයෝජන පවුරූ

සිත් ඇති රුවට ආසා කුමරා නන්ද
නෙත් නොපෙනුන නිසා දහමින් විය අන්ධ
මෙත් සිත අරන් හිමි ඔහු දෙව් ලොව කැන්ද
අත් විය නිවන් දෙව් සැප කුමටද මන්ද

වනසා ලෝ සතුන් කප් කෙල විඳපු දුක
සනසා සියළු සත දම් ඔසුවකින් එක
නැණසා වැඩෙන දම් කඳ නිසි ලෙසට දැක
මනසා සුව කළා සත හට නොමැත සැක

දුන් අම දම් දහර ලෝ සතුනට නේක
පින් බර සිතින් ගෙන දුරු කෙරුවා සෝක
සුන් කර කෙලෙස් මර සෙන් පුන් පෝ දාක
තුන් ලොව දිනූ ගුරු පිරිනිව වැඩි සේක

පබැඳුම: නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

10 වෙනි පිටුවෙන්...

බ්‍රහ්මත්වයේ සිටි මනුෂ්‍යයාගේ පල්ලම් බැසීම සහ අතහැරීමෙන් ලබන ලෝකෝත්තර සුවය

අනුව ක්‍රියාත්මක වෙනවා. යළිත් ලෝකය පහළ වෙනවා. මෙයට ප්‍රධාන වන්නේ සහජාත (යමක් සකස් වන විට ඒ සමගම සහායට එන, ජාතක වන) කර්ම ශක්තියයි. මේ දහම් විස්තරය පෙන්වා දුන්නේ, දුර්මත දුරුවෙලා දහම් මග බැබලෙන්නයි.

දැන් අපි සංඛාර වටහාගෙන තියෙනවා. සංඛාර හේතුවෙන් විඤ්ඤාණ පහළ වන විට ඒ විඤ්ඤාණ, මුලාව නිසා නැවතත් ආස්වාදයට නාම රූපයන් සොයනවා. සොයන බලාපොරොත්තු, ගතිවලට අනුව විශ්ව ගතවත් ආයතන හැඩගසනවා. මේ ආයතන ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය ලෙස අභ්‍යන්තරවත්, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ලෙස බාහිරවත් මනෝ ශක්තියෙන් පහළ කරනවා. යම් විදිහකට නාම රූපවල නිසි ආකාරය වටහාගෙන ඇලීම් බැඳීම් නොවුනොත්, ඒවා බලාපොරොත්තු වන ගති හටගන්නෙ නෑ. එතකොට මනෝ ශක්තිය රූප අල්ලගෙන ක්‍රියාත්මක වෙන්නෙ නෑ. සිතින්ද මතකයට නොගන්නා නිසා, අතීත නාම ගෝත්‍රවලින් මතු හටගන්න ඇති මනායතනයත් ඇසුරට හටගන්නෙ නෑ. පූර්ණ ලෙස, නාම රූපයන් නිෂ්ඵල බව සත්‍යයට අනුව දැනගෙන අත්හැරියොත්, අනුශයත් සමග දුරුවන නිසා මතු උපතකට හටගැනීම් වෙන්නෙ නෑ. මෙතෙක් කල් ගෙනාපු සසර දුක් කඳ නිවිල යනවා. යළි පහළ වෙන්නෙ නෑ.

ගරාදි දොලහක් ඇති රෝදයක් කැරකෙන විට එක ගරාදියකින් අල්ලගත්ත නම් මුළු රෝදයම නතර වෙනවා. ගරාදි දොළහෙන් කුමන හෝ එකක් නතර කළා නම් ඉතිරි එකොළහත් නවතින්නාක් මෙන් අවිද්‍යාව, සංඛාර, විඤ්ඤාණ, නාම රූප, සළායතන, ස්පර්ශ, වේදනා, තණ්හා, උපාදාන, භව, ජාති, ජරා-මරණ, කියන මේ දොළහෙන් එකක් හේතුවෙන් මේ කරුණ හටගනී; මේ නිරෝධයෙන් මෙය නිරෝධ වේ යන පටිච්ච සමුප්පාද සිද්ධාන්තය අනුව දැක, නිරෝධ කිරීම පිණිස, එහි යථාර්ථය වන හේතුවකින් හටගැනීමක් බවත්, එය ඒකාන්තයෙන්ම විනාශ වන බවත්, කොච්චර පරිහරණය කළත් විනාශයත් ධර්මානුකූලව සිදු වී වැනසුනාම ඉතිරි වන සාරත්වයක් නැති බවත්, එය දුක නිවන්න හේතුවන ලෙස නොපවතින බවත් හේතු සහිතව ශ්‍රවනය කිරීමෙන්, පළමුව අසා අනුබෝධඥානය (අනුව වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. එනම් උපමාවකින් කිව්වොත් ඒ අනුව වැටහෙනවා) ලබා, ඒ අනුව කල්පනා කර මනා සේ අවබෝධ කළාම, නිසරුව දැක අනන්ත සංසාරයේ පටන් වටිනා මහඟු වස්තුවක් ලෙස සිතමින් සිදු කළ ඇලීම බැඳීම දුරු කළාම දුක පිරිසිඳ දැනගෙන, දුකට හේතු වූ ඇලීමෙන් බැඳීමෙන් ඇති කළ බලාපොරොත්තුව දැනගෙන, නිසරුවම මිසක් සරු වූ කිසිවක් නැති බවත්, අවබෝධය (තමාටම උපමා අරන් පැහැදිලි කරගන්න පුළුවන්) මගින් දැනගෙන ප්‍රත්‍යක්ෂ (ප්‍රත්‍යය ක්ෂය වුනා, අත්දැකීම් ලැබුවා) කළාම දුක් නිරෝධ බව දැනගෙන, ඒ සඳහා වැඩිය යුතු සත්‍ය

මාර්ගය බුද්ධ වචනය අනුව පිළිපැදීම බව දැනගෙන ඒ පිළිපැදීම පූර්ණත්වයෙන් දුක් කෙළවර කරන්න පුළුවන්.

යම් දිනක පටන් බුද්ධ වචනය අනුව (අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ), වැටහීම් ලැබීමට හේතුවන දැනීම ලැබුව නම්, තුන් භවය වන කාම, රූප, අරූප යන කිසි තැනක රාගයන්ගෙන් නොඇලෙන, අත්හැරීම, මිදීම, නොඇල්ම යන නියම දහම් මග දැන ගන්නවා. ඒ අනුව අනුගමනයේදී කිසිම කාම අරමුනක හිත පිහිටුවන්නෙ නෑ. එවැන්නක් පිළිසරණ පතා අල්ලගන්නෙ නෑ. නරක දේවල් ලෙස සම්මත වෙලා තියෙන, ප්‍රඥාවන්තයින්ගේ පිළිකුලට ගොදුරු වන දූෂ්‍ය බව වටහා ගනිමින් ඒවායින් ක්‍රමයෙන් අත්හැරීම සිද්ධ වෙනවා. පින් යැයි කියන ලෞකික වූ පිනවීමක නොබැඳී මිදෙනවා. නිදහස් සුවය යැයි කියමින් භවයේම ඇලෙන රූප අරූප භවයන්වල නොඇලෙනවා. සතර අපා උපතේ හේතු අත්හැරීමත්, කාම ස්වර්ගයේ උපදින හේතුවලින් නොඇල්මත්, රූප අරූප ගතිවල මිදීමත් සිදුවන්නේ, කිසි තැනක හටනොගන්නා නිසා නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිවනම සැනසීම බව දැනගෙන, ලෝකයේ පර්යේෂණ මනසින් ගෝචර කළ, එසේම දකින, අසන, මතක ඇති, අසන ලද, මතක කරන ලද දැනීම් පතමින් ගිය මනසින් ධ්‍යාන කරන්න යන්නෙත් නෑ.

හිත තුළ කාම ලාටුවක් වගේ ඇලෙන කාමච්ඡන්දය, ව්‍යාපාදය, ථිනමිද්ධය, උද්දච්ච කුක්කුච්චය හා විචිකිච්චාව අත්හැර වාසය කරනවා. උපන් සැකයේ නිස්සරණය දැනගන්නවා. පඨවි ආශ්‍රිතව, ජලය - ගින්න - වායුව ආශ්‍රිතව සිදුකරන දහැන් සඳහා වීර්ය කරන්න යන්නෙ නෑ. ආකාසානංචායතන, විඤ්ඤාණංචායතන, ආකිංචඤ්ඤායතන, නේවසංඥා නාසංඥායතන ආශ්‍රිතව කෙරෙන දහැන් සඳහා වීර්ය කරන්න යන්නෙ නෑ. පරලොව සුව පතා වඩන දහැන් සඳහා උත්සාහ කරන්නෙත් නෑ. විරාග නිශ්‍රිතව, නිරෝධ නිශ්‍රිතව වාසය කරනවා. මෙසේ අජානීය දහැන (ජානීය - ජනනය කරන, අජානීය - ජනිත නොකරන, ලාභ, කීර්තා, ප්‍රසංසා, ලෞකික සැප බලාපොරොත්තුවෙන් නොවඩන) අනුගමනය කරනවා. මීට විරුද්ධ වූ අශ්වගුණ්ඩ දහැන් (මොකක් හෝ තත්ත්වයක්, තානාන්තරයක්, ලෝක ආහාරයක්, ප්‍රිය මනාප රාගික දෙයක් බලාපොරොත්තුවෙන් වඩන දහැන්) කරන්නෙක් හෝ මුලා වූවෙක් හෝ නොවෙයි. මේ අජානීය දහැන ඇති ආර්ය ශ්‍රාවකයා දෙවියන්, මරුන්, බඹුන් සහිත ලෞකික ලෝක සත්ත්වයින්ගේ මනසට හසු නොවන ආර්ය දහැනකින් යුක්ත වන නිසා, ශක්‍ර දෙවියන් ඇතුළු දෙවියන් දුර තබා නමස්කාරත් කරනවා. ඒ කොහොමද?

''ආර්ය ශ්‍රේෂ්ඨයාණෙනි, ඔබ වඩන දහැන අපට නොපෙනේ. එහෙත් ඔබතුමන් සිටින්නේ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ දහැනකයි. අපට නොපෙනෙන, ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ආර්ය දහැන් ඇති උතුමාණෙනි, ඔබතුමාට නමස්කාර වේවා'' කියලයි.

අං:නිː(6), පිටු අංක 609 - 613 දක්වා ඇති සන්ධ සූත්‍රය බලා, සැමතැනම උත්සාහ කරන භාවනා අතර මේ හරිමගට ගෝචර නොවන ක්‍රම ඇත්නම්, කරුණු දැනගෙන හරි මගට පැමිණීමට උත්සාහ කරන්න. නැණවත් උතුමන්ගේ අවධානය යොමු වීමෙන් සාසනය බැබලෙත්වා.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

ලෝකෝත්තර වූ ආනාපාන සති භාවනාව තුළින් ත්‍රි ශික්ෂා පූර්ණය කරගැනීම

(පසුගිය කලාපයෙන් - කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය තුළින් ඇලීම සහ ගැටීම දුරුකර ගන්නා හැටි)

ලෝකය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් දර්ශනය කොට පළමු වරට චතුරාර්ය සත්‍යය දැකීමෙන් සෝතාපන්න බවට පත් වූ ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක්, ඉතිරි සංයෝජන පහකිරීම සඳහා සතර සතිපට්ඨානයට අයත් කායානුපස්සනාව තුළින් ආනාපාන සති කර්මස්ථානය වඩන ආකාරය පිළිබඳවයි පසුගිය කලාපයෙන් සාකච්ඡා කළේ. ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කියන්නේ කාය මුල් කොටගෙන, ඒවායේ ඡන්ද රාගයෙන් බැඳීම නිසා හටගන්නා සංඛාර සංසිඳවීම මිසක් නාසයෙන් හුස්ම පිටකිරීම සහ හුස්ම ගැනීම අරමුණු කරගෙන කරන භාවනාවක් නොවන බවත් එහිදී පැහැදිලි කළා. **නාසයෙන් කරන ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස, අස්සාස පස්සාස ලෙසත්, ලෝභයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් යමක් ඇසුරු කිරීම හෝ පහ කිරීම අස්සසාස, පස්සසාස ලෙසත් තමයි ත්‍රිපිටකයේ සඳහන් වෙලා තියෙන්නේ.**

අරිය පරියේෂණ සූත්‍රයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීල තියෙනවා, බුදු වීමට පෙර තමන් වහන්සේ අප්‍රාණික ධ්‍යාන (හුස්ම අරගෙන අල්ලගෙන ඉන්නවා. එහෙම නැත්නම් පහතට හැර නවතාගෙන ඉන්නවා. එයින් ප්‍රාණයට වද දෙනවා) කරන වෙලාවේ අස්සාස පස්සාස නවත්වාගෙන හිටිය කියලා. ඒ වෙලාවේ උන්වහන්සේගේ කන් සිදුරුවලින් මහා ශබ්දයක් එන්න පටන් ගත්තාම ඒ අස්සාස පස්සාස අතහැරල දාල තියෙනවා. මෙතෙක් අස්සසාස කළේ රාග, ද්වේශ, මෝහයි. එසේනම් දැන් පස්සසාස කළ යුත්තේ රාග, ද්වේශ, මෝහයි. කෙනෙක් ආර්ය මාර්ගයට ආවාම, මෙතෙක් ඇසුරු කළ දේවල්වල ඡන්ද රාගය පහ කරන්න ඕන. එවිට ඡන්ද රාගය නිසාම කියන, කරන සියල්ලත් පහවෙලා යනවා. මේ රාග, ද්වේශ, මෝහ වැඩපිළිවෙලින් ගොඩනැගුනේ අවිද්‍යා පච්චයා සංඛාරයි. ඒක පහ කළාම වෙන්නෙ **''අවිද්‍යායත්වේව අසේස විරාග නිරෝධා සංඛාර නිරෝධෝ'' යන පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලියයි.**

ආනාපාන සති භාවනාවේදී වාතයට හිත බඳින්නෙ නැතුව, ලෝකය තුළ මට හිත බඳින්න වටිනා දෙයක් නෑ කියන අදහස ගත්තාම එක්තරා නිමිත්තක් ඇතිවෙනවා. ඒ තමයි මුඛ්‍ය නිමිත්ත හෙවත් මුඛ නිමිත්ත. මුඛ්‍ය නිමිත්ත කිව්වෙ මූලික බලාපොරොත්තුවයි. **අසාර වූ මේ ලෝකය තුළ අතහැරීම හැර, නොඇල්ම හැර, මිදීම හැර අල්ලන්න තරම් වටිනා දෙයක් නෑ, සැනසුමක් නෑ කියල නිවන මුල් කරගැනීමයි මුඛ්‍ය නිමිත්ත.** ''පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා සෝ සතෝව අස්සසති සතෝ පස්සසති කියන විට පරිමුඛං කියන්නේ මුඛ පරිමණ්ඩලය හෙවත් උඩ තොල මත හුස්ම ගැවෙන තැන කියලයි ඇතැම් අය විස්තර කරන්නේ. හුස්ම උඩට ගන්න විටත්, පහතට හෙලන විටත් උඩු තොලේ හුස්ම වදින තැනට හිත තියාගන්න කියලයි ඒ අය පෙන්වා දෙන්නේ. **එහෙත් පරිමුඛං කියන වචනය අටුවාවල විග්‍රහ කරල තියෙන්නේ ''නිවන'' කියලයි.** එසේනම් භාවනා වැඩීමේදී නිවනට හිත පිහිටුවා ගන්නයි ඕන. හුස්ම වදින තැන හිත තියා ගැනීමයි, නිවනට හිත පිහිටුවා ගැනීමයි කියන්නෙ කරුණු දෙකක්. අපි බලන්න ඕන නිවනට උපනිශ්‍රය වෙන්නෙ මෙයින් මොකක්ද කියන එකයි.

මුලින්ම ධර්ම ශ්‍රවණය කරල නිවන මොකක්ද කියල අවබෝධ කරගෙන, නිවනට හිත පිහිටුවා ගැනීමයි මුඛ්‍ය පරමාර්ථය විය යුත්තේ. **ලෝකෙ තියෙන දේවල් අනිච්ඡ නිසාත්, දුක්ඛ නිසාත්, අනත්ථ නිසාත් ඒවා ගිනි ගොඩවල් සේ දකිනවා. මේ ලක්ෂණයන්ගෙන් තොර දෙයක් ලෝකෙ නෑ කියලත් දකිනවා. මේ තමයි දැකපු නිවන.** මෙහෙම දැක්කමයි දුටු නිවනට හිත පිහිටුවා ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. එතැනට පත් වෙන්න යමක් ඇසුරු කළ යුතුද, ඒවා ආස්වාස කළ යුතුයි. මෙතැනට පත්වෙන්න හේතු නොවන යමක් ඇත්නම් ඒවා ප්‍රස්වාස කළ යුතුයි. මෙහෙම කරගෙන යන විට තමන්ටම පේනවා, යමක් යමක් නිසා රාගයට, ද්වේශයට, මෝහයට හේතුවෙනවා නම් ඒක දුකට හේතුවෙනවා, ගින්නට හේතුවෙනවා කියන කාරණය. කායික වේවා මානසික වේවා ගින්නට හේතුවන යමක් ඇත්නම් ඒවා පහ කළ යුතුයි. එයින් මිදෙන යමක් ඇද්ද, කායික වේවා මානසික වේවා ඒවා ඇසුරු කළ

යුතුයි.

යමක් යමක් හේතු කොටගෙන ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාසයන් පහළ වෙනවද ඒවා පහ කළ යුතුයි. යමක් යමක් නිසා ජරාවක් නැති, ව්‍යාධියක් නැති, මරණයක් නැති, ශෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාසයක් නැති නිවන දකිනවද ඒවා ඇසුරු කළ යුතුයි. **මේ ටික කරගත්තොත් නිවන් දකින්න බැරිද?**

හුස්ම උඩට ගැනීමයි පහතට දැමීමයි, ලෝකයේ රාගයට, ද්වේශයට, මෝහයට හේතුවන යමක් ඇත්නම් පහකර දැමීමත්, රාගක්ෂයට, ද්වේශක්ෂයට, මෝහක්ෂයට හේතුවන යමක් ඇත්නම් ඒවා ඇසුරු කිරීමත් යන ක්‍රියාවන් දෙකෙන් කුමකින් යමෙක් නිවන් දකියිද කියල ඇහුවොත් අපිට දෙන්න පුළුවන් උත්තරයත් මොකක්ද?

නිවනට බාධක වන දේ පහ කරන්නෙ කොහොමද? හුස්ම ගැනීමේ පහකිරීමේ අවශ්‍යතාවයකුත් තියෙනවා. කය කුණු ගඳ ගහනවා නම්, අපිරිසිදු වෙලා නම්, ජරාවට පත්වෙලා මරණයට හේතු වෙන්නත් පුළුවන්. එතකොට නිදහසේ භාවනා කරන්නත්, විදර්ශනා වඩන්නත් බෑ. එවිට ඇඟ සෝදා නාගෙන පිරිසිදු විය යුතුයි. කයට ගන්න ඒවායෙත්, කයෙන් පරිහරණය කරන ඒවායෙත් දෙපැත්තක් තියෙනවා. කයේ පරිහරණයට අවශ්‍ය, නිවනට උපනිශ්‍රය වන යමක් ඇත්නම් ඒවා ඇසුරු කරන්න ඕන. ඒකට බාධා වන දෙයක් තියෙනවා නම් ඒවා අත්අරින්න ඕන. මේක කාටවත් කියල දෙන්න බෑ. ඇතැම් කෙනෙකුට බඩේ අජීර්ණයක් තියෙන වෙලාවක අන්නාසි කෑවම අජීර්ණය පහවෙලා යනවා. තව කෙනෙකුට අන්නාසි කෑවම පලු මතු වෙනවා. මේ අනුව **අජීර්ණයට සියලු දෙනාටම අන්නාසි කන්න කියල පොත්වල ලියන්නෙ කොහොමද?**

බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ, තමන්ට අවශ්‍ය දේ තමන් දැනගන්න ඕන කියලයි. සේවිතා සේවිතබ්බ කියන සූත්‍රයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශණා කරල තියෙනවා, සේවනය කළ යුතු දේ මොනවද, සේවනය නොකළ යුතු දේ මොනවද කියල. චීවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලානප්‍රත්‍ය කියන **සිවුපසය පමණක් නෙවෙයි ගම, රට, ප්‍රදේශය පවා සුදුසු නැත්නම් අත්හැරලා යන්න කියලයි උන්වහන්සේ දේශණා කළේ.** රාගයට, ද්වේශයට හේතුවන යමක් තියෙනවා නම් ඒ පලාතෙවත් ඉන්න එපා කියලයි දේශණා කළේ. කුටියක් හදාගෙන හෝ කුටියක් තියෙන තැනකට ගිහින් හෝ ඉන්න වෙලාවක, ඒ ආසන්නයේ කාන්තාවන් දිය නැමට එන තොටුපලක් එහෙම තියෙනවා පේනව නම් එතැන අත්හැරල යන්න කියලත් දේශනා කරල තියෙනවා. **එතැන භික්ෂුවකට ගැලපෙන්නෙ නෑ. භික්ෂු භික්ෂුනී දෙපාර්ශවයම මෙවැනි දේ ගැන සැලකිලිමත් වෙන්න ඕන. පහ කළ යුතු දේ දැනගෙන පහකරන්නෙ මෙහෙමයි.** කායික වශයෙන් හෝ වේවා මානසික වශයෙන් හෝ වේවා නිවනට යමක් බාධකද ඒවා පහ කළ යුතුයි.

එහෙනම් පහ කළ යුතු දේ අපි දකින්න ඕන. යම් තැනැත්තෙක් දුවලා වෙහෙසට පත්වුනාම ගහක් මුල හෝ ගලක් උඩ වාඩිවෙලා වේගයෙන් හුස්ම ගන්නත් පිටකරන්නත් පටන් ගන්නවා. දුවගෙන යාම නිසා වෙහෙසට පත්වීමෙන් ගෙවී ගිය ශරීරයේ සෙල කොටස් කාබන් ඩයොක්සයිඩ් වශයෙන් ලේවලට එකතු වෙලා පෙනහලුවලට ගෙනැවිත් වාතයට මුදා හරිනවා. මේ අපද්‍රව්‍ය ඇඟ ඇතුලෙ තියාගන්න බෑ. පහකර දාන්න වෙනවා. ඇඟ ඇතුලෙ තිබුණ ගෙවී ගිය සෙල කොටස් ප්‍රශ්වාස වාතයෙන් ඉවත් වුනාම සමනයට පත්වෙනවා. මේ වෙලාවේ හුස්ම ගන්නෙ පහකරන්නෙ හිතාමතාමයි. වෙනත් ක්‍රියාවකට හිත යොමු වුන ගමන් මේ අශ්වාස ප්‍රශ්වාසය අමතක වෙනවා. කිසියම් තැනැත්තෙක් රාගයෙන් මත්වෙලා, රාග අරමුණකට හිත යොමුවෙලා ඒ දෙස බලාගෙන ඉන්නවා. නැත්නම් ද්වේශයෙන් දැවි දැවී ඊට අනුකූල දෙයක් කර කර ඉන්නවා. එවිට ශරීරයේ අපද්‍රව්‍ය ලේවලට වේගයෙන් එකතු වෙනවා. එතකොට සාමාන්‍ය හුස්ම ගැනීමේ පිටකිරීමේ ක්‍රමය මදි වෙනවා. එය වේගවත් කළ යුතු වෙනවා.

ධර්ම ශ්‍රවණය කරලා, ලෝකෙ ඇලෙන්න, ගැටෙන්න, මුලාවෙන්න දෙයක් නෑ කියල දැක්කට පස්සෙ ඇලීම්, ගැටීම් සඳහා හිතන්න, කියන්න, කරන්න යන්නෙ නෑ. ඒ වුනත් මේ කයේ හටගත්ත අපද්‍රව්‍ය පහකර දමන්න මේ හුස්ම ගැනීම, පහකර දැමීම කරන්න ඕන වෙනවා. හිත ඇසුරු කරගෙන තියෙන ශරීරයේ, හිතෙනුත් නිපදවෙන කුණක් තියෙනවා. කෙනෙක් හදිසියේ භය කළ විටෙක ''මගේ පපුව ඩිග් ඩිග් ගාල ගැහෙන්න පටන් ගත්ත'' කියල කියනවා. මෙහිදී භය වුනේ ගතද? සිතද? හිත භය වන විට පපුවේ වේගය වැඩි වෙනවා. ලෝකය ඇසුරු කරන විට වැඩියෙන්ම තියෙන්නේ මේ ආකාරයෙන් භය ගෙන දෙන දේවල්. කිසියම් දෙයක් නිසා මානසික දූෂ්‍යතාවයක් ඇති වුනාම ගතට අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීමේ ස්වභාවයක් තියෙනවා. **එසේ හිත දූෂ්‍ය වෙන්නෙ මොනවයින්ද කියල මනා සිහියෙන් බලන්න ඕන.** දස අකුසලයට අයිති දේ කරනවා නම්, කරවනවා නම්, අනුබල දෙනවා නම්, වර්ණනා කරනවා නම් මේ ටික කරන තාක් මනස දූෂ්‍ය වෙනවා. දූෂ්‍ය මනස හැම විටම ගතේ අප ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කරනවා. මේ අපද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය කරන්න කරන්න කයට දාහයක් එනවා. කයට දාහයක් එන විට හිතට ඒක විඳින්න වෙනවා. ඒක මහා දුකක්. සමාධියක ඉන්න බැරි වෙනවා. ඒ වෙලාවට ඒ හිත දූෂ්‍ය කරපු දේ මනා සිහියෙන් දැකල ඉවත් කරන්න ඕන.

ලෝභ, ද්වේශ, මෝහයන්ගේ ආදීනව සහ වෙන් වීමේ ආනිසංස මනා සිහියෙන් දැක, පාපයන් අතහැර පිරිසිදු වෙන්න ඕන. ලේවලට එකතුවෙලා තිබුණු අපද්‍රව්‍ය ඉවත් කරගන්න නිදහස් තැනක වාඩිවෙලා සිරුර සැහැල්ලුව තබාගෙන, හුස්ම ඉහළ පහළ යවන ව්‍යායාමය කර අපද්‍රව්‍ය ඉවත් කර පිරිසිදු කරගන්න ඕන.

දස අකුසලයට හේතු කාරක වන කුණු නිෂ්පාදනය කරන දේවල් තමන්ගේ මනසෙ තියෙනවද කියල මනා සිහියෙන් බලන්න ඕන. කෙනෙකුගේ සිතිවිලි, ක්‍රියා, කථාවන් තුළින් මේ ලක්ෂණ තියෙනවා නම් ඔප්පු වෙනවා. යමක් යමක් නිසා දස අකුසලය ගොඩ නැගෙනවා නම් ඒවා පහකර දමලා දස අකුසලයෙන් වෙන් වීමට හේතු වන්නා වූ යම් දහමක්, බුද්ධ වචනයක් ඇද්ද, ඒවා සිහි කරන්න ඕන. මේ වෙලාවට සිහියෙන් ගන්න දෙයක් මෙන්ම පහකර දමන දෙයක්ද තියෙනවා.

සතෝව අස්සසති, සතෝ පස්සසති කිව්වෙ ඒකයි. **මේ නිවන් මගක් හැදෙන ආකාරයයි.** මේ ටික කරගෙන යනකොට, **දස අකුසලයට හේතු කාරක වන්නා වූ යම් දෙයක් ඇද්ද, ඒවා පහාණ සීලං, වේරමනී සීලං, චේතනා සීලං, සංවර සීලං, අවිතික්කම සීලං කියන සිල් පහකින් යුක්තව, දස අකුසලය පනස් ආකාරයකින් පහ කරන්න වෙනවා.** දස අකුසලය මුල් කරගෙන සිදුවන මේ ක්‍රියාවලිය යම් දවසක ඉවත් වෙලා ගියා නම් ඒ

24 වෙනි පිටුවට...

අභයරතනාලංකාරය - 06

දේව පූජාවක සැඟවුණු භාස්කම් දෙවියන් ද සමගින් ඇස් දෙකින්ම බලාගත් හැටි

- වහරක අභයරතනාලංකාර හිමි

පසුගිය කලාපයෙන් -
භෞතිකව සාදා ගත් අඳුන තුළින් මතු වූ අදහාගත නොහැකි අද්භූත ලෝකයක් ! එතැන් සිට...

මමට මතක හැටියට මේ සිදුවීම සිද්ධ වුනේ 1984 වසරේදී පමණය. ඉඳුරාන කියන්නේ අපේ ගමට අසල්වැසි ගමක්. වික්‍රම අයියා ඒ ගමේ හිටපු මා දන්නා හඳුනන කෙනෙක්. දිනක් කුමක් හෝ අවශ්‍යතාවයකට මම ඒ ගමට ගියා. එහිදී වික්‍රම අයියා අතරමගදී හමුවෙලා ආපසු එන විට, මල්ලියේ අපේ ගෙවල් පැත්තෙන්ම යමුයි ඔහු යෝජනා කළා. මමත් ඊට එකඟ වෙලා වික්‍රම අයියාගේ ගෙදරට ගොඩ වැදුනා. අවට දර්ශනය අඳුරු සේයාවක් සේ වැටහුන අතර පාළුවට අඳුරට ගිය කුඩා පැලක් වැනි තැනක් මිදුලේ පසෙක තිබුණා. එහි බිත්තිවල හුඹස් ද බැඳ තිබුණා. එතන තියෙන්නේ කුමක්දැයි ඇසූ විට, පරන දේවාල ස්තෝත්‍ර (ඉෂ්ට වූ උත්තර - යම් කිසි දෙයක් ඉෂ්ට කරගැනීමට උත්තර බඳිනවා, දෙවියන්ට ස්තෝත්‍ර කරනවා) කළ තැනක් බවත්, ඒවා වැඩක් නැති නිසා අතහැර දමා මේ විදිහට පාළුවට ගොස් ඇති බවත් ඔහු මා සමග පැවසුවා. නමුත් ඒ දෙස බලන මා හට පෙනී ගියේ අඳුරු වලාපටල වැනි කළු කිරණ ධාරාවකින් එම ස්ථානය වැසී හිරවී තියෙන බවයි. ගුප්ත ශාස්ත්‍රවල මේවාට කියන්නේ අඳුරු බන්ධන කියලයි. පෙර, ඒ දේවාලයේ කපු මහතා වුනේ වික්‍රම අයියා. යම් ඥාති බැල්මකින් එතන කටයුතු කරන්න පටන් ගත්තත්, ඒ සියල්ලම අසාර්ථක වෙලා ගුප්ත බල අක්‍රීයව ගිය ලෙසට පෙනී ගිය නිසා ඒ පිළිබඳව මම ඔහුට පැවසුවා. ලොකු උවමනාවකින් එය ඇසූ ඔහු මගේ සම්බන්ධය ද ආධාර කරගෙන යම් ශාන්තිකර්ම කිහිපයක් කළ විට ඒ සියලු බාධක දුරුවෙලා ගුප්ත බලයත් ක්‍රියාත්මක වෙන්න පටන් ගත්තා.

ඉන්පසු සුළු ශාන්ති කටයුත්තක් කරන විටත් මා කැටුව යාමට ඔහු අමතක කළේ නෑ. එක් දිනක් පිළිකාවක් හැදිච්ච පුද්ගලයෙක් සූනියම් දෙවියන්ට යැයි පූජා වට්ටියක් සාදා පූජා කර ආශිර්වාදයක් කරගන්න කටයුතු සකස් කරගෙන තිබුණා. මේ පූජා වට්ටිය දෙවියන් විසින් පිළිගෙන ආශිර්වාද කරන හැටි දැනගන්න ඔහු මාත් කැටුව එම ස්ථානයට ගියා. පූජා වට්ටිය ආසනය මත තබා කපු මහතා (වික්‍රම අයියා) දේව කන්නලව්වක්, යාතිකාවක් කරන විට සිදුවන දේ මමත් බලාගෙන සිටියා. කිසිම දෙවි කෙනෙක් ආවෙ නෑ. තනි කළු නිරුවත් සිරුරකින් යුත් අමනුෂ්‍යයෙක් (මිනිහෙක් වගේම) අහසින් ඇවිත් පිටුපස හැරී පූජා වට්ටිය දෙපස කකුල් දෙක තබා ඉඳගෙන, මළපහ කරන ලෙසම ලොකු වසුරු පිඬක් හෙලා යන්න ගියා. කපු මහතා මගෙන්, ''මල්ලියෙ කොහොමද දෙවියො පිළිගත්තද?'' කියල ඇහුවා. ඒ අතර ආතුරයා පැත්තකට වෙලා වැඳගෙන හිටියා. දැකපු දර්ශනය කොහොම කියන්නද? දෙවියන් තවම පිළිගත්තෙ නැතැයි මම ඔහුට කී විට, ඔහු නැවත යාතිකාව කරන්න සැරසුනා. මම ඔහුට මෙහෙම කිව්වා. ''අද මොකක් හෝ නුසුදුසු බවක් පේනවා. පස්සෙ දවසක පූජාවක් තියමු.'' මෙහෙම කියලා ආතුරයාගේ සිතත් සනසලා පිටත් කළා. සිදුවූ සිද්ධිය දෙවියන් බුදුන් සාක්ෂි කර දැක්ක විදිහටම ඔහුට කිව්වා. ඉන්පසු එම පූජාව පොළවට යට කරල දැම්මා. මෙය සමහරවිට එම රෝගී පුද්ගලයාගේ කර්ම බලවේගයක බලවත් බවක් හෝ දේවාල භූමියේ අඳුරු බන්ධනයක් නිසා හෝ විය හැකි යැයි මම අදහස් කළා.

තවත් දිනක කපු මහතාගේ රබර් වගාවකට රජයෙන් දෙන ආධාර ප්‍රමාද වීමක් නිසා එය ඉක්මන් කරගන්න බලාපොරොත්තුවෙන් බාරයක් වී තිබුණා. එයින් සති දෙකක් ඇතුලත ඔහුට මුදල් ලැබී තිබුණා. මේ සඳහා වෙච්ච බාරය ඔප්පු කරන්න පූජා වට්ටියක් සාදා එයද බාරගන්නා හැටි බලාගැනීමට ඔහු මාත් සමග දේවාල භූමියට ගියා. පූජාව තියලා දෙවියන්ට ආරාධනා කිරීම ඇරඹුනා. ආරිය ඇඳුමක් ඇඳගත් ගුරුවරයෙක් වැනි කෙනෙක් ආකාසයෙන් පැමිණියා. ඔහුගේ අතේ රියනක පමණ දිග, ඇඟිල්ලක් තරම් මහත වේවැල් කැබැල්ලක් තිබුණා. මුහුණේ කිසිම හිනාවක් නෑ. වැඩක් වරද්දපු විට ස්වාමියෙකුට තරහ ආපු විලාසයක් තමයි ඔහුගේ මුහුණින් දිස්වුණේ. හැඟීම් දැනවෙන ක්‍රමවේදයකින්, කියන හඟවන දේ දැන් ඉතා හොඳට මට වැටහෙනවා. (ටෙලිපති ක්‍රමයයි කියන ස්වභාවයක් මෙන්) භෞතිකව සෑදූ පූජා වට්ටිය තිබෙන ලෙසටම පේනවා. නමුත් අර තැනැත්තා ඒ වේවැල් කැබැල්ලෙන් පළතුරු එකින් එක වෙන් කරමින්, ''මේවද පළතුරු?'' කියන ස්වභාවයෙන් ඒවා පැත්තෙන් පැත්තට අයින් කළා. එහි

☞

තිබුණේ නම්නම් ගැට දෙකක් පලාගත් කැබලිත්, ලොව් ගැට කිහිපයකුත්, කැවිලි වෙනුවට ඉතා කුඩා බිස්කට් වර්ග කිහිපයකුත්, බුලත් ටිකක් සහ පඬුරු කිහිපයකුත් පමණයි.

ඒ තැනැත්තා තැඹිලි ගෙඩියක් මවා පෙන්වා ''කෝ තැඹිලි ගෙඩිය?'' කියා අදහස් වැටහෙන සේ ඇසුවා. මම සිදු වූ දෙය කපු මහතාට කිව්වා. එවිට කපු මහතා මෙහෙම කිව්වා. ''දෙවියන්ට සමාවෙන්න කියන්න. තැඹිලි ගෙඩිය දැන් කපා තබන්න අවසර දෙන්න කියන්න'' කපු මහතාගේ කටින් මේ වචන පිටවුනා පමණයි, කෝපය තද වූ ස්වභාවයක් පෙන්වා පූජා වට්ටියට වේවැලෙන් ඇන, මේ මොනවද? මේවද පූජා? කියා, අර බලන්න යැයි එම ස්ථානයේ තිබිච්ච රබර් වත්ත දෙසට අත දිගු කළා. (මේ කියන්නේ ගුප්ත ලොවක් ඇහැට පේන සත්‍ය අත්දැකීම්.) රබර් වත්තේ දහස් ගණනක් විශාල පිරිසක්. සමහරු සරම් වැනි යට ඇඳුම් දණහිස ගාවට දිගට ඇඳගෙන හිටියා. සමහරුන්ගේ හිසේ ජටා බැඳ තිබුණා. තවත් සමහර අය අමුඩ ලේන්සු කරේ දමාගෙන. හරියට සටනකට අරඅදින ගමේ ගොඩේ ගණන් කාරයන් වගේ පිරිසක්, පෙලපාලියක කෑ ගසනවා මෙන් අත පය ඔසවමින්, ඕව අපට එපා.... අපට හොඳ පූජාවක් ඕන.... යැයි කියමින් මහා විප්ලවීය හඬක් නගන ආකාරය මම දැක්කා. නමුත් මේ කිසිවක් නොපෙනෙන කපු මහතා, දෙවියන්ට, අනුකම්පාවෙන් පූජාව භාරගන්න කියන්නැයි මා හට යලිත් පැවසුවා. එවිට ඒ සේනාව අතර හිටපු දෙන්නෙකුගෙන් එක්කෙනෙක් මිට දිග කැත්තක්ද, අනෙකා උදැල්ලක්ද අරගෙන එතැනට බොහොම සැරෙන් ඇවිත්, මේක දුන්නොත් පූජා වට්ටිය හතට පලනවයි කියා පලා පෙන්නුවා. අනෙක් කෙනා වත්තේ වලක් කපා පූජා වට්ටිය එහි දමා පස්වලින් වසා වලලන ආකාරයත් පෙන්නුවා.

සුදු ඇඳුමින් සැරසී වේවැල අතේ තියාගෙන හිටියේ සූනියම් දේවතාවා බව මට හැඟුණා. ඔහු යම් වචනයක් කියා, මා කියන ලෙස පූජාවක් දින 21 ක් ඇතුලත දෙන්න පුළුවන් දැයි කපු මහතාගෙන් අසන ලෙස මට දැනුම් දුන්නා. එය මම කපු මහතාගෙන් ඇසූ විට, ඔහු ඊට එකඟ වෙලා පොරොන්දු වුණා. කොලයක් සහ පැන්සලක් රැගෙන එන්න අණ කළ නිසා කපු මහතා ඉක්මනින් කොපි පොතක් සහ පෑනක් රැගෙන ආවා. පිටු දෙකක කොලයක් පෙරලාගෙන උඩ සිට පහළට ඉරි ගසා කොටස් තුනක් වෙන් කරන්නැයි පැවසුවා.

මහා දේව / සූනියන් / කාලි

පළවන තීරුවේ උඩින් මහා දේව මණ්ඩලයට කියා ලියන්නත්, දෙවන තීරුව සූනියන් දේවතාවාට කියාත්, ඊළඟ තීරුව කාලි මෑණියන්ට කියාත් ලියන්න කියා දුන්නා. මීළඟට මහා දේව මණ්ඩලයට කෝලිකුට්ටු ඇවරියයි, සූනියම් දෙවියන්ට ආනමාළු ඇවරියයි, කාලි මෑණියන්ට රත් කෙසෙල් ඇවරියයි ලෙසත් (ඒ ඒ දෙවියන්ගේ ප්‍රභලත්වය අනුවයි මෙසේ කෙසෙල් වර්ග වෙනස් වෙන්නේ), ඊට අමතරව අඹ, අන්නාසි, දිවුල්, බෙලි, ඇපල්, මිදි... ආදී වටිනා පිරිසිදු පළතුරු පහක් සහ මිරිකා පිරිසිදුව පෙරා ගත් පලතුරු ඉස්ම භාජන පහක් ද තබන්න කියා දුන්නා. මුංඇට තම්බා සිහිනියට ගා ගත් පොල් සමග තවත් අවශ්‍ය කැවිලි වර්ග පහක් තබා තැඹිලි ගෙඩියක් බැගින් තබා, බුලත් 21 ක්, පඬුරු 21 ක් සහිතව තබන ලෙසත්, නාගවල්ලි කියන කොලය මුල සුදු පාට බුලත්ද, නැත්නම් කපුරු කැබැල්ලකින් කොලය මුල පුච්චා ගත් බුලත් ද තබන ලෙසත් දැන්නුවා. මේවාට අමතරව නාරම් බික් නැමති ලොසින්ජර මිටක් පමණ තබන්නටත් දේවතාවා දන්වා සිටි විට එකී පිරිස අතුරුදන් වුණා. කැත්ත සහ උදැල්ල ඔසවාගත් දෙන්නා එතැනම නැවතුනා. එම ස්ථානයට මම හිතින් යොමුකර බැලුවත් ඒ දෙන්නා නිතරම මෙහෙම කියනවා දැනුනා. එක්කෙනෙක් ''පූජාව වැරැද්දුවොත් හතට පලනවා.'' යනුවෙන්ද අනෙකා ''වත්තෙ වලක් කපා වලලා පස්දමා තලමින්, කරන හැටිද පෙන්වමින් කරන්නේ මේකයි'' කියාද හැඟෙව්වා.

කොහොම හරි දින 14 ක් ඇතුලත ඉහත කී පූජාව තබන්න දිනයක් ද වෙන් කරගෙන කටයුතු සකස් කළා. මේ පුදුම සහගත දර්ශන පෙළ හිතට මෙන්ම පියවි ඇසටත් පෙනුන අතර, මා හට කිසිම අවසිහියක් හෝ චකිතයක් ද තිබුණේ නෑ. තවද මූලික දේවතාවෙක් යැයි සිතිය හැකි කෙනෙකුගේ හඬකින් මෙදිනම අසාධ්‍ය රෝග සුව කිරීමක් ද කරන බවත්, සමේ කොරපොතු වැනි රෝගයකින් පෙළෙන විලියම් නමැති මගේ හිතවතෙක් සිටින නිසා ඔහුව සුව කරන්න එදිනට එක්කන් එන ලෙසත් දැනුම් දුන්නා. මා සේවය කළ පූගොඩ පෙහෙ කම්හලේම සේවක මහතෙක් වූ මේ විලියම් කියන අයගේ ගම වුනේ මීතිරිගලයි.

දැන් සියලු කටයුතු කියපු විදිහටම සූදානම් කළා. පපු මට්ටමින් මැහි සාදා හිස් වැසුම්, මුව වැසුම් සහිතව සෑම පලතුරක්ම සෝදා පිරිසිදු කර, කියපු ලෙසටම කපා, කපුරු දුම් අල්ලා පූජා වට්ටි තුනේ තැන්පත් කළ යුතුයි. පූජාව සකස් කරන කොට, අර කැත්ත උස්සාගෙන හිටපු පුද්ගලයාත් එතැන හිටියා. සියල්ල සාදා ඉවර වෙනකොට හවස 6.30 ට පමණ ඇති. අහසත් අමුතුම ආලෝකයකින් වර්ණ ගැන්විලා තිබුණා. ඉහළ අහසේ නැගෙනහිර දෙසට වෙන්න දේදුන්නක් ද පායා තිබුණා. නමුත් ඒක අමුතුම දේදුන්නක්. විශාල අකුරුවලින් ''චිත්ත කිරණ මගින් රෝග සුව කිරීමේ මධ්‍යස්ථානය'' යනුවෙන් මහා දැන්වීම් පුවරුවක් එහි තිබුණා.

දැන් දිව්‍යමය සේවක පිරිසක් ලහි ලහියේ තම කටයුතු සම්පාදනය කරනවා. කපු මහතා පූජාව ගෙන, තමන්ට (දෙවියන්ට) තබන විට යාතිකා අවශ්‍ය නැති බවත්, මහා දේව මණ්ඩලයටයි කියා තබන ලෙසත් ඉහළින් උපදෙස් ලැබුණා. දෙවැනි පූජාව සූනියන් දේවතාවටයි කියාත්, තුන්වැනි පූජාව කාලි මෑණියන්ටයි කියාත් තබන ලෙස උපදෙස් ලැබුණා. මේ විදිහට සකස් කර පූජාව තැබුවා පමණයි, කැත්ත සහ උදැල්ල ඔසවාගෙන හිටපු දෙන්නා සතුටු සිනාවකින් මුව සරසා ගත්තා. ඒත් සමගම උදළු තලය හා කැති තලය ගැලවිලා පහතට ඇවිත් ඒවා සුදු කොඩි බවට පත්වුනා. ඒ අය මිටෙන් අල්ලා ඒ මේ අත සතුටින් වනමින් පූජාවට ප්‍රසංසා කළා.

ගුරුවරයෙක් වැනි ආරිය සිංහල ඇඳුමින් සැරසිච්ච දේවතාවත් එතැනට ආවා. ඔහුගේ මුහුණේ ඉතා පැහැපත් සිනාවක්. දත් පෙළ මුතුකැට වගෙයි, හිදැස් ඇදකුදු කිසිවක් නෑ, තනි සුදුයි. මේ පූජාව දෙන හැටි බලාගන්නැයි ඔහු මට පැවසුවා. එතුමා, අපි පූජාව තැබූ භෞතික පූජා වට්ටියෙන් මනෝමය වට්ටියක් (එබඳුම මැවුණු වට්ටියක්) අතට අරගෙන, ඔන්න

බලාගන්න කියා හඟවා පෙර කියපු විශාල පිරිස සිටි රබර් වත්ත දෙසට යැව්වා. ඒත් සමගම වට්ටි වර්ෂාවක් ලෙස මැවී, දස දහස් ගණන් පමණ සිටි පිරිස අත එක් එක් කෙනාට එක එක වට්ටිය බැගින් පිහිටියා. ඉන්පසු ඒ දේවතාවා කෙසෙල් ඇවරිය ගත්තා. පෙර ලෙසම බලාගන්නැයි පවසා අර විශාල පිරිස දෙසට ඒකත් යැව්වා. කෙසෙල් ඇවරි වර්ෂාවක් වගේ මැවී ගිහින් සෑම වට්ටියකම එක එක කෙසෙල් ඇවරිය බැගින් පිහිටියා. අනිත් පලතුරු සහ කැවිලිත් එසේම යැව්වා. මහා පිරිස සතුටින් ඔල්වරසන් දුන්නා.

දේවතාවාට පිටුපසින් ඈත අහස් පෙදෙසේ ලස්සන උයන් වත්තක, අවුරුදු 16 ක පමණ සුදු ඇඳගත් පාසල් ළමුන් වැනි පිරිසක් ගස්වලට මුවා වෙලා මේ සිද්ධිය බලාගෙන සිටියා. ඒ අයට අර නාරන් බික් නමැති ලොසින්ජර පාර්සලය යැව්වා. ඒවාත් සෑම කෙනෙකුටම ඒ ඒ ප්‍රමාණයෙන්ම මැවී අත්පත් වුනා. ඒ ළමයි ඒවා සූප්පු කරමින්, ඒවායේ මතුපිට ඇති ලස්සන බලමින් මා වෙත පෙන්වා සතුට ප්‍රකාශ කළා. ඉන්පසු දේවතාවා මා දෙස බලා නැවතත් ඒ පිරිස දෙස බැලූ විට සියල්ලෝම අතුරුදන් වුණා. පළතුරු ඉස්ම බඳුන්, තැඹිලි ගෙඩිය හා බුලත් හුරුළු දේවතාවා සතුව ඉතිරි වුනා. භෞතිකව සෑදූ පූජා වට්ටියට අත දිගු කළාම අත්ලෙන් සුදු කිරණ ධාරාවක් විහිදී පූජා වට්ටිය නැහැවිලා ගියා. ඒවා අප සෑමට ආහාරයට ගැනීමට ආපසු දෙන බව හඟවා දේවතාවා අතුරුදන් වුණා. අතුරුදන් වෙන්න පෙර මෙහෙමත් කිව්වා. ''මින් පසු මේ දේවාලය තියෙන තුරු කිසිවෙකුගෙන් පූජාවක් නොතබන්න. අවශ්‍ය ශාන්ති කටයුතු කරදෙන ලෙස කියන්න. මේ දුන් පූජාව මෙතනට වැඩ කරගන්න එන ඉදිරි සෑම දෙනාටම බෙදීමට මෙහි පවතිනු ඇත. මනුෂ්‍යයන්ට, පූජා තබන ලෙස කරදර නොකර සෙත් කරන්න කියන්න.'' මෙසේ කියපු දේවතාවා අතුරුදන් වුණා.

කාලි මෑණියන්ගේ පූජාව තැබූ තැන ගුප්ත ලෝකයේ වෙනම ශාලාවක් ද තිබුණා. කලින් වගේම පූජාවෙන් තවත් පූජාවක් කාලි මෑණියන්ටත් මැවී තිබුණා. ඇය සාමාන්‍ය කාන්තාවන් මෙන් හතර පස් ගුණයක් උස මහත, හැඩි දැඩි මැදි වයසට ළං වූ කාන්තාවක් වගේ දිස්වුනේ. රෝස පාට සාරියක් වැනි මල් වැඩ සහිත බෝඩරයක් ඇති ඇඳුමක් ඇඳගෙන හිටියා. ඇගේ ශාලාවේ මහ පෙට්ටගමක් ද තිබුණා. ඇය පූජාව ඒ තුළ තබා වසා යතුර දමා, යතුරු කැරැල්ල ඉනේ ගසා ගත්තා. අවට සිටි ඇගේ පිරිස සේවයට කැපව සිටින බවක් පෙන්නුවා. හිතුමතේ භුක්ති විඳින්න, පූජා කළ පළතුරු කැවිලි ආදිය අන් අයට (කාලි මෑණියන්ගේ දේව පිරිසට) දෙන්නෙ නෑ. අවශ්‍ය නම්, බඩගිනි වූ කෙනෙක් යමක් බැගෑපත්ව ඉල්ලන්නා සේ ඉල්ලා ගත යුතුයි. ඒ වගේ වෙලාවට ටිකක් සැර කරලා අඬගසාගෙන ගිහින් පෙට්ටගම ඇරලා කෙසෙල් ගෙඩියක් වගේ දෙයක් දීලා ඉක්මනින් පෙට්ටගම වසා තබනවා. පිරිසට සංග්‍රහ කරන්නේ සූනියන් දේවතාවා මවා දීපු පූජාවෙන්. මේ කියන සියලු දේවල් ගුප්ත ලෝකයේ සත්‍ය ලෙස දකපු සිදුවීම් මිසක් කිසිම අතිශයෝක්තියක් මෙහි නැති බවත් සලකන්න.

දැන් විශාල සේවක පිරිසක් ඖෂධ තෙලක් හිඳින්න කටයුතු සකස් කරනවා. අහස් කුස පැත්තක දිස්වන්නේ බෙහෙත් තෙල් හිඳින ශාලාවක්. මහා ලෝහමය බඳුන් ඇතුළු අවශ්‍ය ආම්පන්න සියල්ලම එහි තියෙනවා. නොයෙක් ඖෂධ වර්ග කපා කොටා මිරිකා ඉස්ම ගෙන මේ තෙල ගුප්ත ලෝකය තුළදී මේ ආකාරයට හිඳින්න කටයුතු සිද්ධ වුණා. මේ තෙලට තල්පිති ඉස්ම සහ ඇත්දල කුඩු අවශ්‍ය බව එම ලෝකයේම වෛද්‍යවරුන්ගේ අදහස වුණා. ඒවා සපයන්න සිටියේ ඉතා කඩිසර සුදු ඇඳුම් ඇති දෙවඟනක්. මොහොතින් ආයුධයක් අතට ගත් ඇය කිරිල්ලියක් පියඹා යන සේ සැනෙකින් තල්ගස් අරඹකට ගොස් උඩ ඇති ළපටි තල් පිත්තක් කපා කොල ටික කපා පිත්ත ගෙන ආවේ සැනෙකින්, තප්පර ගණනකින්. තෙත රෙද්දක් මිරිකන්නා සේ භාජනයකට තල්පිත්ත මිරිකා ඉස්ම දුන් ඇය, ඊළඟ සැනෙන් ගියේ හිමාල වනයට. එහි සිටි දළ ඇතෙක් ක්ෂණයෙන් දණ බිම ගැසුවා. ඇය උගේ දළය සූරා කුඩු ටිකක් ගෙන සැනින් ගොස් බෙහෙත් ඖෂධ බඳුනට දැම්මා. මේ ආකාරයට ගිනිඳ මොළවා තෙල හිඳල දෙන්න විනාඩි පහක්වත් ගියේ නෑ. මේ තෙල කොල පාට අති දුර්ලභ බෙහෙත් තෙලක්. මේ තෙලේ බලය හැඟීමට වැටහෙන්නේ, ඕනෑම දුර්වල ස්නායුවක්, සියුම් ලේ නහරයක් උත්තේජනය වී ක්‍රියාත්මක වෙලා ස්වභාවික තත්ත්වයට පත්වන ලෙසයි.

දැන් ගුප්ත ලොව පිරිස මේ ලෑස්ති වෙන්නේ මා රැගෙන ගිය විලියම් නැමැත්තාට ප්‍රතිකර්මයක් කරන්නයි. ඔහුට කමිසය බැනියම ගලවා සූදානම් වන්නැයි මා හරහා දැනුම් දුන්නා. කීප දෙනෙක්, උඩ කුරුටු සුද්ද කළ පුවක් කොටයක් රැගෙන ආවා. ඉන් හතර දෙනෙක් එකතුවෙලා රියනක පමණ වලක් හෑරුවා. කොටය එහි සිටවා වල වැසුවා. මේ හිටවපු පුවක් කොටය මම අල්ලා බැලුවා. පුදුමය නම් පෙනීම පමණක් නොවෙයි එය අතටත් හසුවීමයි.

දැන් විලියම් නැමැත්තා කොටය ළඟට ගෙනවිත් ඊට පිටුපස හරවා අත්දෙක පිටුපසට අරන් දෙන ලෙස මා හට දැන්නුවා. මමත් එසේ කළා. අත් දෙක අරන් දෙනවාත් සමග වැල් පොටක් වැනි දෙයකින් මෑණික් කටුව ලඟින් අසුවන සේ දැන බැන්දා. දැන් ඔහුට හැකිනම් අත්දෙක ඉවතට ගන්න කියන්නැයි එම ගුප්ත පිරිස මට දැනුම් දුන්නා. මමත්, ඔහුට දැන් හැකිනම් අත් දෙක ඉස්සරහට ගන්න කීවත්, අත් දෙක හිරකරල බැඳල වගේ කියල ඔහු කිව්වා. මීළඟට ගුප්ත වෛද්‍යවරයෙක් සැතක් ගෙන ඔහුගේ බඩේ නැඹ පෙදෙසේ පැත්තකින් කැපීමක් කළේ ක්ෂණයකින්. ඒත් සමග රෝගියාට එක පාරටම කෙඳිරි ගෑවුණා. සැත්කම කරපු තැන විවෘත කර ඇලදිව වැනි ඉන්ද්‍රියක කොටසක් අක්‍රීයව ඇති ආකාරය පෙන්වා කුඩා සැත් කටු, ගුප්ත ලොව සිඳපු තෙල්වලින් තෙමමින් නහර වැල් සකස් කිරීමක් කළා.

මේ ක්‍රියාව කරන විටම තවත් ගුප්ත ලොව වෛද්‍යවරයෙක් මා ළඟට ඇවිත්, මගේද කනක ශබ්ද පැහැදිලිව ඇසීමේ පොඩි දුර්වලකමක් ඇතැයි පවසා, එය ප්‍රකෘතිමත් කිරීමට කුඩා අඬුවකින් ඉසකෙය (හිසකෙස් ගසක් වැනි) දුන්නක් වැනි කෙන්දක් අදිමින් කීප වරක් අතහැරියා. මටත් යමක් ඇදී අතහරින ආකාරයත් සමග ''ඩං'' යන හඬක් ද ඇසුනා. වතා කිහිපයකින් එම ශ්‍රවණ දුර්වලතාවය සකස් කළ බව දැනුම් දුන්නා. ඉන්පසු එම කනේ සංවේදී බව වැඩි ලෙස මට වැටහුණා.

(ඉතිරි කොටස ලබන කලාපයෙන්.)

සටහන - නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

විඤ්ඤාණය පිළිබඳ සැඟවුණු දහම්...

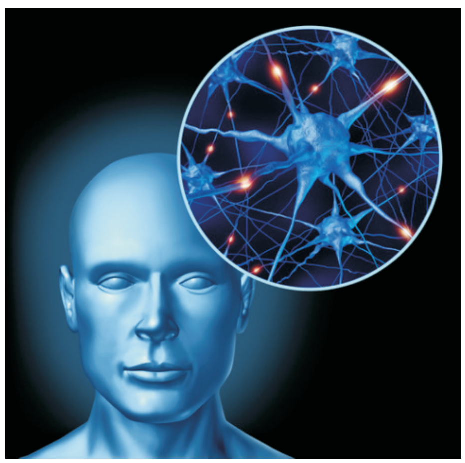
(පසුගිය කලාපයෙන් - සෝතාපන්න වීමත් සමග ඇතිවන වෙනස්කම්)

සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණ වශයෙන් හඳුන්වන ධර්මතාවය පසුගිය කලාපයෙන් විස්තර කළා. මෙහිදී විපාක විඤ්ඤාණය වශයෙන් හඳුන්වන, හඳුනාගැනීමේ විඤ්ඤාණයත් එසේ හඳුනාගත් පසු ඒ හඳුනාගත් දෙයට හාද වීම හෙවත් රාගිකව බැඳීම ආරම්භ කරනවා. හදයං, පන්නරං (පණ්ඩරං) යන අවස්ථා දෙකේදීම වන්නේ මෙසේ රාගිකව බැඳීමයි. එහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ සසර නැවත ඉපැද්දවීමට තරම් ශක්තිමත් වූ අභිවිඤ්ඤාණ නම් වූ විඤ්ඤාණයේ ඊළඟ අවස්ථාව ගොඩනැගීමයි.

සංඛාර හෙවත් සං කිරීමේ මෙම ක්‍රියාවලියේදී යම් දෙයක් හඳුනා ගැනීම පමණක් සඳහා වූ විඤ්ඤාණය විපාක විඤ්ඤාණය වශයෙන් හඳුන්වන්නේ ඇයි? ඇස, කන, නාසය... ආදී අභ්‍යන්තර ආයතනයන් මෙලොවදී අපට විද්‍යමාන වන්නේ පෙර අත්බැවකදී කළ කර්මයන්ගේ විපාක වශයෙන්. ඇස නිරුපද්‍රිතව තිබෙන තාක් කල් රූප පෙනීම සහ ඒවා හඳුනා ගැනීම වැළැක්විය නොහැකි ක්‍රියාවලියක්. ඒක රහතන් වහන්සේටත් පොදුයි.

විපාක විඤ්ඤාණයට පසුව ඒ රූපය කෙරෙහි හාද වීම හෙවත් රාගයෙන් බැඳීම පටන් ගන්නවා. එයින් අභිවිඤ්ඤාණයක් ගොඩනැගීම පිළිබඳව පහත සඳහන් උදාහරණය දෙස බලන්න. අපි දුම්රියකින් ගමනක් යන අවස්ථාවකදී එම ගමන් මග වෙරළේ ඇති නොයෙක් පුද්ගලයින් අපේ දර්ශන පථයට හසුවෙනවා. ඒ සියලු පුද්ගලයින් පිරිමින්, ගැහැණුන්... ආදී ලක්ෂණයන්ගෙන් අපට හඳුනා ගන්න පුළුවන්. ඒ හඳුනා ගැනීමට ඉවහල් වුනේ විපාක විඤ්ඤාණයයි. ඒ අතරින් ඉතාමත් රූමත් කාන්තාවක් වෙරළේ ඉන්නවා දැක්කොත්, ඒ කාන්තාවක් බවට හඳුනා ගන්නවාට අමතරව ඒ රූපය කෙරෙහි රාගිකව බැඳීමකුත් හටගන්නවා නම්, ඒ තුළින් අපි ගොඩනගා ඇත්තේ අභිවිඤ්ඤාණයක්. ස්ත්‍රියක් විසින් පුරුෂයෙක් දැකීම ගැනත් මේ විදිහටම තේරුම් ගත යුතුයි. මේ තමයි හානිකර අවස්ථාව. මේ තමයි අපව සසරට බැඳ තබන විඤ්ඤාණය, ජාති දක්වා අපව මෙහෙයවන විඤ්ඤාණය. මේ තමයි නිරෝධ කළ යුතු විඤ්ඤාණය. නිරෝධ කියන්නේ නිර් උදා කිරීමයි, උදා නොකිරීමයි.

විපාක විඤ්ඤාණය කියන එක කෙලෙස්වලින් තොරයි. එනම් රාග, ද්වේශ, මෝහවලින් තොරයි. රහතන් වහන්සේට තියෙන්නේ විපාක විඤ්ඤාණ පමණයි. රහත් නොවූ අන් සියල්ලන්ම විපාක විඤ්ඤාණ මෙන්ම අභිවිඤ්ඤාණත් ගොඩනගනවා. මෙහිදී නිරෝධ කළ

යුත්තේ අභිවිඤ්ඤාණයි. රහතන් වහන්සේ යම් යම් දේ හඳුන ගන්නේ මේ විපාක විඤ්ඤාණයන්ගෙන්. උන්වහන්සේට පහළ වන ජවන සිත්වලට කියන්නේ ක්‍රියා සිත් කියලයි. පෘතජ්ජන අයට අභිවිඤ්ඤාණ ලෙස නිපදවුනත්, රහතන් වහන්සේට තියෙන්නේ ක්‍රියා විඤ්ඤාණයන්.

අභිවිඤ්ඤාණ නිරෝධ කරන්නේ කොහොමද? සංඛාර නිරෝධ කිරීමෙන් විඤ්ඤාණ නිරෝධ වෙනවා. සංඛාරත් විපාක සංඛාර සහ අභිසංඛාර වශයෙන් වෙන් වෙනවා. ලෝකය අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් දකින ආර්යන් වහන්සේ සංඛාරවලින් වෙන් වෙන හැටි පසුගිය කලාපයෙන් පැහැදිලි කළා.

විඤ්ඤාණ ගොඩනැගීමට පසුබිම් වන ඉන්ද්‍රියන් අනුව විඤ්ඤාණ කොටස් හයකට බෙදෙනවා. චක්ඛු විඤ්ඤාණ, සෝත විඤ්ඤාණ, ඝාන විඤ්ඤාන, ජිව්හා විඤ්ඤාණ, කාය විඤ්ඤාණ, මනෝ විඤ්ඤාණ වශයෙන්. මෙසේ හය ආකාරයකින් නම් කළත් විඤ්ඤාණය එකමයි. විඤ්ඤාණ හයක් ඇතැයි සිතන එක වැරදියි. මේ හය ආකාර වූ විඤ්ඤාණ අතර පංචද්වාරයේ හටගන්නා විඤ්ඤාණ සෑම විටම වර්තමාන අරමුණු පමණක් ගන්නවා. මනෝ විඤ්ඤාණය අතීත, වර්තමාන, අනාගත යන තුන් කල්ම අරමුණු කරනවා. මේ මනෝ විඤ්ඤාණය සමග අතීත, වර්තමාන, අනාගත වශයෙන් ගත් කළ ඒ සියල්ලම සමග විඤ්ඤාණස්කන්ධය ගොඩනැගෙනවා.

විඤ්ඤාණය මායා කාරයෙක් වශයෙන් හඳුන්වන්නේ ඇයි? විඤ්ඤාණය කියන්නේ විකෘති ඥානයක්. ඥානයක් කියන්නේ දැනගැනීමක්. ප්‍රකෘතිය දකින දැනීමට කියන්නේ ප්‍රඥාව කියලයි. ලෝකය විකෘති ලෙස දැනෙන්නේ විඤ්ඤාණයෙන්. චිත්තය කිලිටි වීමෙන් විඤ්ඤාණය ගොඩනැගෙනවයි කිව්වේ මේ නිසයි. මෙය උදාහරණයකින් පහදා ගනිමු.

අමුත්තෙක් ගෙදරකට යන විට මත් පැන් බෝතලයක් තෑගි ලෙස ගෙන ගියා යැයි සිතන්න. ඒ බෝතලය දකින බීමට කැමති ස්වාමියා ඒ කෙරෙහි රාගිකව බැඳෙමින් ඒ පිළිබඳව සතුට උපදවනවා. මත් පැන්වලට විරුද්ධ බිරිඳ එම බෝතලය දෙසම ද්වේශ සහගත විඤ්ඤාණයක් ගොඩනගනවා. එකම බෝතලය ස්වාමියාට සතුටු සහගත රාග විඤ්ඤාණයක් ගොඩනගන අතර බිරිඳ ඒ අරමුණම අරගෙන ද්වේශ සහිත විඤ්ඤාණයක් ගොඩනගමින් වේදනාවට පත්වෙනවා.

එහෙනම් ඒ සතුට හා දුක තිබුණේ බෝතලයේද? නෑ. එය තම තමන් බෝතලය කෙරෙහි පටිච්ච වූ ආකාරය මත ගොඩනැගුණු විඤ්ඤාණ අනුවයි වෙනස් වුනේ. කවරෙකුගේ විඤ්ඤාණයට ආව අදහසද හරි? ස්වාමියාට දැනුණු ආකාරයද, බිරිඳට දැනුණු ආකාරයද? දෙකම වැරදි බව නිගමනය කරන්න පුළුවන්. රහතන් වහන්සේ කෙනෙක් මේ බෝතලය දැක්කොත් එයින් සතුටක් හෝ දුකක් ගොඩනගා ගන්නෙ නෑ. ඒ උන්වහන්සේ රාගයෙන් හෝ ද්වේශයෙන් ඒ දෙස නොබලන නිසයි. අපි රාගයෙන් හෝ ද්වේශයෙන් ගොඩනගා ගන්නා විඤ්ඤාණයන්ගෙන් දැනගන්නා සියලු දේ විකෘති බව මේ ආකාරයෙන් තේරුම් ගන්න ඕන. ඒ නිසයි විඤ්ඤාණයට මායා කාරයෙක් කියන නම දැම්මේ. මේ විකෘති ඥානයෙන් ලෝකය දෙස බලන තාක් කල් ලෝකයේ ඇත්ත ඇති සැටියෙන් පේන්නෙ නෑ. ලෝකය විකෘතිවයි පේන්නේ.

රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ වශයෙන් දක්වන පංච උපාදානස්කන්ධවල එන විඤ්ඤාණයත්,

23 වෙනි පිටුවට...

අවිද්‍යාවෙන් විද්‍යාවට...

බුදු පියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ දහමේ නිතර අහන්න ලැබෙන ධර්ම කාරණාවක් තමයි අවිද්‍යාව. පැවැත්ම අවිද්‍යාව ලෙසත්, ඉන් මිදීම විද්‍යාව හෙවත් සම්මා දිට්ඨිය ලෙසත් වෙන්කර ගන්න පුළුවන්. අවිද්‍යාව කියන්නෙ මොකක්ද කියල ඇහුවොත් දහම් ඇසුරු කරන බොහෝ දෙනෙකුගේ පිළිතුර වන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය නොදැනීම අවිද්‍යාව කියලයි. එහෙම කිව්වේ සත්‍ය ලෙසම අවිද්‍යාව වැටහිලාද? නොදන්නා දෙයකින් සත්‍යය දකින්න පුළුවන්ද? අවිද්‍යාව මොකක්ද කියල වැටහෙන්න නම් විද්‍යාව අවබෝධ විය යුතුයි. සත්ත්වයා දුකට පත් වන්නේ දුක වටහා නොගත් නිසයි. ලෝක දුක එකක්, දුකේ සත්‍යය හෙවත් දුක්ඛ සත්‍යය තව එකක්. පංච කාමයන් විඳින්න යාමේදී දුකට පත්වන බව වැටහුණොත් එය දුක්ඛ සත්‍යයයි. ලෝකයාගේ අදහස පංච කාමය සැපයි කියන එකයි. දුක්ඛ සත්‍යය වැටහුණු ආර්යාට කාමයන්ගෙන් වෙන් වීම සැපයි කියා වැටහෙනවා.

මාළුවා නහින්නේ කට හින්දයි. ඌ ඇමට තණ්හා වෙලා ඇම ගිලිනවා. ඇම ඇතුලේ කොක්කක් තියෙනවා කියල නොදන්නා නිසා මැරෙන්න සිද්ධ වෙනවා. ඇම ඇතුලේ කොක්කක් තියෙන බව දැක්ක නම් සත්‍යය දැක්කා වෙනවා. මෙසේ පංච කාමය හෙවත් ඉන්ද්‍රියන් පිනවන වැඩපිළිවෙල ඇතුලේ දුකට පත් කරවන මර උගුලක් තියන බව වැටහුණා නම් දුක්ඛ සත්‍යය හෙවත් විද්‍යාව අවබෝධ කළ (දර්ශනය කළ) කෙනෙක් වෙනවා. කොක්කක් පමණක් තිබුණ නම් කිසිම මාළුවෙක් මරණයට පත් වෙන්නෙ නෑ. රසවත් ඇම නිසා රැවටෙනවා වගේම ලෝක සත්ත්වයා පංච කාමය විඳින්න යෑමෙන් දුකට පත්වන බව අවබෝධ නොවුන නිසා චතුරාර්ය සත්‍යය නොදැනීම අවිද්‍යාව වෙනවා. දුකේ ඇත්ත හෙවත් දුක්ඛ සත්‍යය වැටහෙන තුරු විද්‍යාව පහළ වෙන්නෙ නෑ. විද්‍යාව පහළ වීමෙන් පමණක් අවිද්‍යාව කුමක්දැයි කියා වටහා ගන්න පුළුවන්.

අවිද්‍යාව කුමක් දැයි අපි තව ආකාරයකට විමසා බලමු. ලෝක සත්ත්වයාගේ සසර පැවැත්ම අවිද්‍යාව නිසයි යන්න නිතර අහන්න ලැබෙන කියමනක්. සසර දුකයි කියමින් ලෝක සත්ත්වයා මේ ගමනක යන්නේ ඇයි? ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් ලබන ආස්වාදයට තියෙන කැමැත්ත නිසා නේද? ලෝකය ගැන දැනගන්න තියෙන කැමැත්ත, වින්දන ලැබීමේ කැමැත්ත, රැස්කර ගන්න තියෙන කැමැත්ත, මතුවටත් භුක්ති විඳින්න තියෙන කැමැත්ත... ආදී ලෙස කැමති බලාපොරොත්තු වෙනවා. එහෙනම් මේ ආස්වාදයේ අවිද්‍යාව කුමක් දැයි නුවණින් විමසිය යුතුයි.

අපි පෙරහැරක් බලන්න, ගීතයක් අහන්න, නැටුමක් නටන්න... ආදී වශයෙන් ඇස, කන, නාසය, දිව, කය කියන්නා වූ ඉන්ද්‍රියන් තුළින් බලාපොරොත්තු වෙනවා. සියලු සත්ත්වයෝම සැපට කැමතියි, දුකට අකමැතියි. එහෙනම් කැමැත්ත සැපයි, අකමැත්ත දුකයි. මේ කාරණාව ධර්ම සිද්ධාන්තයක්. සත්ත්වයා සැපක් ලබන්නේ කැමති දෙයකින්, දුකක් ලබන්නේ අකමැති දෙයකින්. මේ ඇති කරගන්නා වූ කැමැත්ත, තණ්හාව නම් ඒ සමගම තියෙන අවිද්‍යාවේ කොටස කුමක්ද? අවිද්‍යාව කොතනද තණ්හාව එතැන, තණ්හාව කොතනද අවිද්‍යාව එතැන. මෙය ධර්ම නියමයක්. මේ ධර්ම කාරණා දෙක නිවුන් සොහොයුරන් වගේ දුකේදී හෝ සැපේදීත්, කැමැත්තේ හෝ අකමැත්තේත්, ඇලෙන ගැටෙන සියලුම තැන්වල සැඟවී තියෙනවා.

එහෙනම් ප්‍රිය වූ රූපයක් බලන්න, මිහිරි වූ ශබ්දයක් අහන්න, ප්‍රනීත වූ රසයක් විඳින්න හෝ කුමන අරමුණක් ගත්තත් කැමැත්තක් ඇතිකර ගන්න පෙර හිතේ පූර්ව නිගමනයක් තියෙනවා, ඒ ආස්වාදය හොඳයි, වටිනවා, සාරයි කියලා. එහෙම නොවුන නම් කැමැත්තක් ඇතිකර ගන්නෙ නෑ. නාට්‍යයක් බලන්න යන්නෙ ඒක හොඳයි කියන නිගමනයේ ඉන්න කෙනා. අයිස්ක්‍රීම් කන්න කැමති වෙන්නෙ අයිස්ක්‍රීම් හොඳයි කියන නිගමනයක ඉන්න නිසයි. කුමන හෝ අරමුණකට හොඳයි, සාරයි, වටිනවා කියා නිගමනයක් නොතිබුණා නම්, ආස්වාදයට කැමැත්තක් හදා ගන්නෙ නෑ. හොඳයි, සුවයි, මිහිරියි, සැපයි ආදී වශයෙන් ගන්නා වූ පූර්ව නිගමනය අවිද්‍යාවයි. ඊට ඇතිකර ගන්නා වූ කැමැත්ත තණ්හාවයි. අවිද්‍යාව, තණ්හාව නිසා සසර ගමනක් හැදෙනවා. මේ අවිද්‍යාවෙන් මුලා වෙලා පංච කාමයට තණ්හාවෙන් විඳින්නා වූ ආස්වාදය මතු මතුත් බලාපොරොත්තු වීම නිසාම ඇස, කන, නාසය, දිව, කය යන ඉන්ද්‍රියන් පහක් ලැබෙනවා. මේ ඉන්ද්‍රියන් පිනවමින් මතුවට කයක් සකස් කරනවා. සත්ත්ව කියන්නේ මේ පංච කාම ආස්වාදයන් සත් බවින් ගැනීමයි. මේ තුළින් අපට හොඳින්ම වැටහෙනවා සත්ත්වයා තමා විසින්ම හදාගන්නා යථා ස්වභාවය. මෙවැනි භවක් ගොඩනගන්නේ තමන්මයි, මිදිය යුත්තෙත් තමන්මයි.

තමන්මයි කිව්වේ ලෝක සම්මතය අනුවයි. මෙය අවිද්‍යාවෙන් සංඛාර, එයින් විඤ්ඤාණ, එයින් නාම රූප, එයින් සළායතන... ආදී ලෙස හේතු ඵල ක්‍රියාදාමය සිද්ධ වී උපාදානයෙන් භව වීමයි ලෝක සම්මතය අනුව භවය ගොඩනගන්නේ තමන්මයි කියල කිව්වේ. එසේම හේතු නිරෝධයෙන් ඵල නිරෝධ වීමයි මිදිය යුත්තේද තමන්මයි කියල කිව්වේ. මමෙක් ගොඩනගනවා, මමෙක් මිදෙනවා යන කීම අනුව මම යන දෘෂ්ටිය නොගත යුතුයි. නැත්නම් සාස්වත දෘෂ්ටියට වැටෙන්න පුළුවන්.

23 වෙනි පිටුවට...

21 වෙනි පිටුවෙන්...

විඤ්ඤාණය පිළිබඳ සැඟවුණු දහම්...

පටිච්ච සමුප්පාදයේ එන සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණයත් අතර වෙනසක් ඇද්ද? මේ සමහරු නිතර අසන ප්‍රශ්නයක්. එවැනි වෙනසක් නෑ. විඤ්ඤාණ ගොඩනැගීමේ ක්‍රියාවලිය කොයි ආකාරයෙන් විස්තර කළත් ඇතිවන්නේ එකම විඤ්ඤාණ පරම්පරාවයි. ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් තොරව විඤ්ඤාණයක් පහළ වෙන්නෙ නෑ. විඤ්ඤාණ පටිච්ච සමුප්පන්නව පහළ වෙනවා හැර වෙනත් ප්‍රත්‍යයකින් පහළ නොවන බව මජ්:නි: (1) 602 පිටුවේ එන <u>මහා තණ්හා සංඛය සූත්‍රයේ</u> දක්වා තියෙනවා.

''අනේක පරියායේන පටිච්ච සමුප්පන්නං විඤ්ඤාණං වුත්තං අඤ්ඤත්‍ර පච්චයා නත්ථි විඤ්ඤාණස්ස සම්භවෝති.''

සත්ත්වයාගේ සසර පැවැත්මට හේතු වන ආහාර හතරක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා. විඤ්ඤාණය එම ආහාරයන්ගෙන් එකක්. එය ආහාරයක් වශයෙන් හැඳින්වූයේ සසර පැවැත්ම පෝෂණය කිරීමට එය හේතුවන නිසයි.

රූපයකින් තොරව, වේදනාවකින් තොරව, සංඥාවකින් තොරව, සංඛාරයකින් තොරව විඤ්ඤාණයන්ගේ පහළවීමක්, පැවැත්මක් නොපනවන බව බුද්ධ දේශනාවයි. භෞතික ලෝකයේ ඇති ශක්තිය වශයෙන් අපි නම් කරන දේ අතර, ආකාර හයකින් විද්‍යමාන වන බව පේනවා. එනම් ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි, ආකාශ, විඤ්ඤාණ වශයෙන්. මෙයින් ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන ගුණාංග පිළිබඳව අපි නිතර අහල තියෙනවා. ඒ පිළිබඳව අදහසක්ද තියෙනවා. ආකාශ හා විඤ්ඤාණ කියන්නේ මොකක්ද?

මෙයින් ආකාශ යන වචනය බිඳී තියෙන්නේ ආකර්ෂණය යන අරුතෙන්. මෙය විශ්වයේ ඇති ආකර්ෂණ රටාව හෙවත් ''ඉලෙක්ට්‍රෝ මැග්නටික් ෆීල්ඩ්'' වශයෙන් සැලකෙන ශක්ති ක්ෂේත්‍රය නිරූපනය කරනවා. මේක තමයි නවීන විද්‍යාඥයින් ''ඊතර්'' වශයෙන් හඳුන්වන්නේ. එහෙනම් විඤ්ඤාණ වශයෙන් හැඳින්වූ හය වන ශක්ති තලය මොකක්ද? මේ පිළිබඳව දීඝ නිකාය (1) <u>කේවට්ට සූත්‍රයේ</u> 538 පිටුවේ එන පහත සඳහන් ගාථාව ගැන සිත යොමු කරමු.

විඤ්ඤාණං අනිදස්සනං අනන්තං සබ්බතෝ පහං - එත්ථ ආපෝච පඨවි තේජෝ වායෝ නඝාධති - එත්ථ දීඝංච රස්සංච අනුංථූලං සුභාසුභං - එත්ථ නාමංච රූපංච අසේසං උපරුජ්ඣති - විඤ්ඤාණස්ස නිරෝධෙන එත්ථේතං උපරුජ්ඣති

මේ ගාථාව දේශණා කරල තියෙන්නෙ සතර මහා ධාතු නොදරන හෙවත් නොපවතින යම්කිසි ස්ථානයක් පිළිබඳව විස්තර කර දීම සඳහායි. ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි, ආකාශ, විඤ්ඤාණ යන ශක්ති තල හයෙන් විඤ්ඤාණ තලයේ ගුණාංග සමග ඉහත කී ගාථාවේ විස්තර සැසඳෙන බව පෙනී යනවා.

ආකාසානංචායතනය (ආකාශ) ඉක්මවා ගියාම විද්‍යමාන වන විඤ්ඤාණංචායතනය සමග ඉහත කී ගුණාංග ගැලපෙන බව පේනවා. නිවන පිළිබඳව දේශණා කරන බුදුපියාණන් වහන්සේ ''අත්ථි තදායතනං'' යනුවෙන් මේ සියල්ල ඉක්මවූ ස්වභාවය නිවන බවත්, එය ලෝකය සතු කිසිම පැනවීමකින් කිව නොහැකි ප්‍රඥා ගෝචර ස්වභාවයක් බවත් පෙන්වා තියෙනවා.

නුගේගොඩ වින්සර් රෝහලේ සභාපති
වෛද්‍ය ආර්. පී. වීරසිංහ
MBBS/DFM/MCGP/MPFAM

22 වෙනි පිටුවෙන්...

අවිද්‍යාවෙන් විද්‍යාවට...

එහෙනම් කුසල් වඩනවා කියල අපි කරන්නේ අවිද්‍යාවයි තණ්හාවයි ක්ෂය කිරීම නේද? සම්මා දිට්ඨි සූත්‍රයේ (මජ්:නි:(1), 110 පිටුව) මෙහෙම සඳහන් වෙනවා. ''අකුසලය දනීද, අකුසල මූලය දනීද, කුසලය දනීද, කුසල මූලය දනීද ඒ හෙයින් සම්මා දිට්ඨියට පැමිණේ''. අකුසලය කුමක්ද? සිත, කය, වචනය මෙහෙයවා කරන දස අකුසලයයි. අකුසල මූලය කුමක්ද? රාගය, ද්වේශය, මෝහයයි. කුසලය කුමක්ද? දස අකුසලයෙන් වෙන් වීමයි. කුසල මූලය කුමක්ද? අලෝභය, අද්වේශය, අමෝහයයි. ''කු'' කියන පහත් දේවල් සලා හැරීමයි කුසල කියන්නේ. අකුසල් සාරයි, හොඳයි කියන අදහස අවිද්‍යාවේ නිගමනයයි. එයට කැමැත්තක් ඇතිකර ගැනීම තණ්හාවයි. එහෙනම් චතුරාර්ය සත්‍යය දැක අකුසලයෙන් වෙන් වීම නම් අවිද්‍යා, තෘෂ්ණා ක්ෂය කිරීමයි.

තවද දස සංයෝජන ධර්ම ප්‍රහීන කරනවා කියල කරන්නේ, අපි ලෝකයට බැඳී තියෙන සංයෝජනවල අවිද්‍යාව ප්‍රහීන කිරීමයි. සත්කාය දිට්ඨියේ අවිද්‍යාව ප්‍රහීන කිරීම සත්කාය දෘෂ්ටිය ප්‍රහීන කිරීමයි. විචිකිච්ඡාවේ අවිද්‍යාව ප්‍රහීන කිරීම විචිකිච්ඡාව ප්‍රහීන කිරීමයි. මෙසේ සියලුම සංයෝජන ධර්මයන්ගේ අවිද්‍යාව ප්‍රහීන කළොත් අවසානයේ ප්‍රහීන කිරීමට අවිද්‍යාවක් නෑ. මෙහිදීත් සංයෝජන ධර්මයන්ගේ සාරයි, වටිනවා කියන නිගමනය ක්ෂය කිරීමයි සිදුවන්නේ. එසේම මේ පැවැත්ම තුළ නව සොයාගැනීම් කරන්නා වූ, ලෝකයාට යහපත කරන්නා වූ බුද්ධිමත් පිරිසක් සිටිනවා. නවීන පන්නයේ වාහන නිපදවන, නව යන්ත්‍ර සූත්‍ර කාර්මික උපකරණ සකසන, වෛද්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ උපකරණ එන්නත් බෙහෙත් ආදිය සොයාගන්නා වූ මෙවැනි ක්‍රියා දැකීමෙන් ලෝකයා හිතනවා අද විද්‍යාව දියුණුයි කියල. නමුත් ඔවුන් කුමන සොයා ගැනීමක් කළත් චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කර නොගත්තේ නම් සිටින්නේ අවිද්‍යාවේමයි. මෙසේ බලන විට ලෝකයේ පැවැත්මට ලබා දෙන්නා වූ ශක්තිය අවිද්‍යාව මුල් වූ නිපැයුමක්මයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ අවිද්‍යාවත් මෝහයත් අවස්ථා 23 කට බෙදා විග්‍රහකර තියෙනවා. ආර්ය සාසනයට පැමිණි සෝතාපන්න ආර්ය ශ්‍රාවකයාගේ සිට අරිහත් බවට පැමිණෙන තෙක්ම මේ අවිද්‍යා ක්ලේෂයන් පවතිනවා. එසේම පුණ්‍ය ක්‍රියාවලත් අවිද්‍යා පච්චයා පුණ්‍යාභිසංඛාරා යනුවෙන් අවිද්‍යාව පවතිනවා. සතර අපා ගතවන පාප ක්‍රියාවලත් අවිද්‍යාව තියෙනවා. මෙසේ විවිධ මානසික මට්ටම් අනුව ලෝකය හොඳයි වටිනවා කියා ගන්නා වූ නිගමනය අනුව 23 ත් ආකාරයකින් අවිද්‍යාව පෙන්වා දී තියෙනවා. උදාහරණයක් ලෙස අජාසත්ත රජු තම පියා මරන්න පෙළඹුනේ, පියාට වඩා රජකම වටිනවයි කියල නිගමනය කළ නිසයි. අපි හිතමු තව කෙනෙක් ඉන්නවා, පියා මරන්න තරම් රජකම වටින්නෙ නෑ කියන අදහසේ. හැබැයි ඔහු පියාට ගහන්න හිරිහැර කරන්න පුළුවන් මට්ටමේ ඉන්නවා. තවත් කෙනෙක් ඉන්නවා පියා මරන්නෙත් නෑ, හිරිහැර කරන්නෙත් නෑ, හැබැයි රජකම ඉල්ලා පරුෂ වචනයෙන් බනින්න පුළුවන්. මෙසේ ඒ කෙනාගේ හැසිරීම රජකම වටිනවා යැයි ගත්තා වූ නිගමනයේ ප්‍රමාණය අනුව වෙනස් වෙනවා.

කෙනෙක් කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකුගෙන් ධර්මය අසා සම්මා දිට්ඨිය තුළින් විද්‍යාව අවබෝධ වන විට රැවටිල්ල, අවිද්‍යාව හඳුනා ගන්න පුළුවන්. අපිත් මේ සසර තුළ එකොළොස් ගින්නකින් පෙළෙන බව වටහා ගනිමින් අවිද්‍යාව තණ්හාව ක්ෂය කිරීමෙන් සසර ගමන අවසන් කිරීමට වීර්ය වඩමු.

පුන්සිරි කොස්තා - පිටිපන

17 වෙනි පිටුවෙන්...

ලෝකෝත්තර වූ ආනාපාන සති භාවනාව තුළින් ත්‍රි ශික්ෂා පූර්ණය කරගැනීම

තැනැත්තාට පිහිටනවා නිත්‍ය පංච සීලයක්. මේ සීලයේ පිහිටා සිටින විට ප්‍රාණ ඝාත කරන, කරවන, අනුබල දෙන, වර්ණනා කරන කිසිවක් ඔහු අතින් සිදුවෙන්නෙ නෑ. හොරකම සම්බන්ධවද කරන, කරවන, අනුබල දෙන, වර්ණනා කරන කිසිවක් සිදුවෙන්නෙ නෑ. මෙසේ දස අකුසලය පිළිබඳවම කරන, කරවන, අනුබල දෙන, වර්ණනා කරන කිසිවක් සිදුවෙන්නෙ නෑ.

අධිසීල ශික්ෂා - මෙතැනට පත් වුනාම දස අකුසලයෙන් වෙන්වීමේ පහාණ සීලං, වේරමණී සීලං, චේතනා සීලං, සංවර සීලං, අවිතික්කම සීලං කියන පංච සීලයෙන්ම යුක්ත වෙනවා. මේ පංච සීලය පිහිටන විට ඒ තැනැත්තාට අධිසීලයක් ලැබෙනවා. **ඒ අධිසීල ශික්ෂාවයි.**

අධි චිත්ත ශික්ෂා - මෙතැනට පත් වුනාම ඒ තැනැත්තා තුළ යම් වික්ෂිප්ත භාවයක්, අසංවර භාවයක් තිබුණ නම් ඒක දුරුවෙලා ගිහින් පහාන සීලං, වේරමණී සීලං, චේතනා සීලං, සංවර සීලං, අවිතික්කම සීලං කියන ගුණාංගයන්ගෙන් යුක්ත වෙලා දස අකුසලය කරන, කරවන, අනුබන දෙන, වර්ණනා කරන සියලු කරුණු දුරුවෙලා ගියාම ඇතිවන නොකැලඹෙන ස්වභාවය **අධි චිත්ත ශික්ෂාවයි.**

අධි ප්‍රඥා ශික්ෂාව - යම් තැනැත්තෙක් දස අකුසලය කරන, කරවන, අනුබල දෙන, වර්ණනා කරන මේ සියල්ලෙන් ඈත් වෙලා පහාණ සීලං, වේරමණී සීලං, චේතනා සීලං, සංවර සීලං, අවිතික්කම සීලං යන සීල ගුණයන්ගෙන් පරිපූර්ණ වෙලා යම් ශාන්තියකට පත් වුනා නම් එසේ පත් වුනේ ප්‍රඥාවෙන්ම දැකලයි. **මේ අධි ප්‍රඥාවයි.**

මේ ත්‍රි ශික්ෂාව තුළ යම් කෙනෙක් ගත කළොත් ඔහුට සීල, සමාධි, ප්‍රඥා තුනම තියෙනවා. ප්‍රඥාව මුල් කරගෙන ධර්මය නැගෙන්නේ මෙහෙමයි. එවිට දහම් ඇස පහළ වෙලා පරප්‍රත්‍ය රහිත වෙනවා. දූන් ඔහුට දහම පේන්න පටන් ගන්නවා. නිවන් දකින්න යමක් කළ යුතුද ඒ දහම ඔහුට පේනවා. ''**කරණීය මත්ථ කුසලේන යං තං සංතං පදං අභිසමෙච්ච**'' යනුවෙන් කරණීය මත්ථ සූත්‍රයේ දේශණා කළ ආකාරයෙන්, ශාන්ත පද නම් වූ (ශාන්ත වූ පෙදෙසට) නිවනට පත්වීමට කුමක් කළ යුතුද යන්න දකිනවා. නිවනට පත්වීමට කළ යුතු දේ තමයි දස අකුසලයෙන් ඈත්වීම. ''**සක්කෝ උජූච සූජූච සුවචෝ චස්ස මුදු අනතිමානි**'' යනුවෙන් පෙන්වල තියෙන්නෙත් ඒකයි. මේ දස අකුසලය පහ කරගෙන යනවිටයි ''**බ්‍රහ්ම මේතං විහාරං ඉධමාහු**'' යන තැනට පත්වෙන්නෙ.

ආර්ය විනයේ ආනාපාන සතියට **අරිය විහාරය කියාත්, බ්‍රහ්ම විහාරය කියාත්, තථාගත විහාරය කියාත් කියන්නෙ මේ නිසයි.** යම් කෙනෙක් මෙසේ දස අකුසලයෙන් ඈත්වෙලා ලබන ශාන්තිය ලෝක සත්ත්වයාටත් ලැබේවා, දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යය වැටහේවා, දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය වැටහේවා, දුක්ඛ නිරෝධ ආර්ය සත්‍යය වැටහේවා. දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආර්ය සත්‍යය අවබෝධ වේවා කියන අධිෂ්ඨානයෙන් ක්‍රියා කරන්න පටන් ගන්න ආකාරයයි කරණීය මත්ථ සූත්‍රයෙන් පෙන්වා දීල තියෙන්නේ. **මෙතැනට පත්වෙලා මෙත්තා සහගතව සිතින්, කයින්, වචනයෙන් කියන, කරන, හිතන විට වැඩෙන්නෙත් ආනාපාන සතියයි.**

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඇල්. අමරසිංහ
(විශ්‍රාමික ලංකා බැංකු ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරු)
පිළියන්දල.

සියවස් ගණනාවකට පෙර සැඟව ගිය නිමල බොදු මග යළි පුබුදුවමින්,
හෙළ බොදු පියුම දහම් කරුණු ඔබ වෙත රැගෙන එන්නේ, බුදු පියාණන් වහන්සේ අනුදැන වදාළ,
අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය, නිරුක්තිපථ සූත්‍රය සහ අරණවිභංග සූත්‍රය යන සූත්‍රාන්තයන්ට අනුව,
දහම් පදවල සැඟවුණු දහම් අරුත් මතු කරන පද නිරුක්ති සහ
අතීතය, වර්තමානය, අනාගතය හඟවන තුන්කල් නිරුක්ති සහිත ව්‍යවහාර ශබ්ද
නිරුක්ති ක්‍රමවේදය අනුව මිස, උන්වහන්සේ අනුමත නොකළ ලිඛිත භාෂා රීති සහිත
බමුණන්ගේ ත්‍රිවේද නිරුක්ති මත නොවන බව සලකන්න.

පින්වත් ඔබ වෙනුවෙන් එළි දැක්වූ දහම් ගබඩාවන්...
www.hiddendhamma.net www.nirvanadhamma.com mp3.hiddendhamma.net www.helabodhupiyuma.net

විද්‍යුත් ලිපිනය: webmaster@helabodhupiyuma.net දු.අ:- 071 3046895

සැඟවුණු බොදු මග යළි විවර කරමින් වහරක අරිය චින්තාශ්‍රම බෞද්ධ විහාරස්ථානයේ සදහම් වැඩසටහන් පැවැත්වෙන කාල හෝරාවන්:

සෑම පුන් පොහෝ දිනකම සහ සෑම අමාවක පොහොය දිනකම උදෑසන 8.00 සිට සවස 5.00 දක්වා - පෙහෙවත් සමාදානය, දහම් සාකච්ඡා සහ විශේෂ පුණ්‍යානුමෝදනාව. සෑම සෙනසුරාදා දිනකම උදෑසන 9.00 සිට සවස 4.00 දක්වා - ලොව අති දුර්ලභ වූ පටිභාන කාව්‍යමය බෝධි පූජාව, විශේෂ පුණ්‍යානුමෝදනාව සහ දහම් සාකච්ඡා.

ගමන් මාර්ගය:
නිට්ටඹුව - රුවන්වැල්ල ප්‍රධාන මාර්ගයේ ගෝණගල්දෙනිය හන්දියේ සිට වහරක අතුරු මාර්ගයේ මීටර 350 ක් පමණ දුරින් දකුණු පස.

අගේ ඉඳුන් ඛන කැම

සැඟවුණු දහම යළි මතු වන විට ලියවී
තද වුණු ඇතැම් උදවිය දොස් දෙති බිය වී
සිදු වුණු සියළු තතු කම් ඵල ලෙස අය වී
මතු වුණු කලට දෙනු ඇත පව් ලෙස ණය වී

කප් කෙල දුලභ දම් මග වෙන විට සිද්ධ
යක් භූ පිසස් නරි කැල දමනව සද්ද
එක් වී කරන කෙනෙහිලි යහපත දෙද්ද
සක් දෙවිඳුගේ පඬුපුල උණු වුණෙ නැද්ද

මතු වන දහම සැඟවීමට වෙර දරන
ගතු කිය කියා තැන තැන බලු වැඩ කරන
තතු දැන ගෙනත් ලාබෙට ගිජු වී බුරන
සතු මේ දුගති අය ඇත වෙස් ගෙන සරන

නොවනසනා බව පිටකෙකු බුදු සසුන
මෙහි වසනා කෙනෙකු බව හිමි දුටු දසුන
පෙර දෙසනා ලද දම් අද ඇස ගැසුන
ගුණ පිසිනා උන් වනසති දම් අසුන

ගම් බිම් බලා යන විට සැඟවුණු දහම
බුම්මාගෙන එරෙහි වන්නේ ඇයි මෙහෙම
දම් මග යනෙන බොදුනුවො වෙයි නම් එහෙම
නිමි නැති සසර දුක් සිඳලන්නේ කොහොම

පාදා දෙන්න දම් ඇස බොදු මග ආවා
සාධාරණව මොක් මග ගෙන හැර පෑවා
බාධා කළත් අපි මෙත් සහගත වූවා
සෝදා කෙලෙස් එසැමට නිවනම වේවා

පබැඳුම - නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

සැඟව යාමෙන් පසු

යළි නැගෙන දහම් රැල්ල...

කල් යල් බලා දම් කඳ යළි මතු වෙනවා
මල් මල් සිනා ඒ කාලෙට පිබිදෙනවා
ගල් මුල් මහා වරුසා අඩු නැති වෙනවා
වල් පල් කතා කවදත් ලොව පවතිනවා

කප් සිය ගණන් ගිය මුත් නැති මුනිඳු බණ
එක් විසි සියවසෙහි ආවයි ලොවට දන
ලත් එසැනකින් කර නොගතොත් අම නිවන
සත් මනු බවින් තොප ලැබ ගත් එල නොවන

නිල් අහසෙහි ගිලුණු නෙක තරු නොදෙන එළි
මුල් කර සඳ තනිව එළි කරවයි නොගිලී
හිල් ඇති බෙරය මෙන් පුහුදුන් නගන බලී
බොල් වෙයි අරිසවුන්ගේ සක් හඬට තැලී

උදා වූ හිරුත් දවසක ගෙවී යනවා
සදා ඇති ලොවක් කිසි දා නොම වෙනවා
මුනිඳු නැති ලොවක් මතු කාලෙක එනවා
නිදා හිටියොතින් නොම දැන පරදිනවා

පබැඳුම - නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන විසින් නුගේගොඩ ගංගොඩවිල විහාර පාරේ අංක 96/A දරණ ස්ථානයේ පිහිටි ඉමාෂි මුද්‍රණාලයේ මුද්‍රණය කර ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී